

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Savantii de cele mai diverse orientări — psihologie socială și matematică, istorie și futurologie — studiază în ultima vreme cu tot mai multă insistență o problemă de însemnătate majoră: modul cum se iau hotărârile. De ce?

Citiți în pagina a 2-a:

DE LA EVENIMENTE LA DECIZII

Prima zăpadă

Foto: I. Șukin

DIN SUMAR:

- De ce se strică mașinile ● Bani, dar și bolile au miros ● Visează animalele? ● Inimile noastre bat la fel... ● Bainingii — o lume care apune ● Goya otrăvit cu plumb?

RITM ÎNALT DE CREȘTERE

Propunându-ne să construim societatea socialistă multilateral dezvoltată, care presupune satisfacerea din plin a necesităților materiale și spirituale ale omului, era desigur firesc să creăm și condițiile pentru a satisface aceste cerințe. Actualul plan cincinal este un jalon deosebit de important către acest viitor luminos... „Am apreciat că actualul cincinal este hotărâtor — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — deoarece ne-am propus să reorganizăm, în acești ani, pe o bază modernă, industria, să introducem rapid progresul tehnic, să dezvoltăm în ritm înalt câteva ramuri hotărâtoare, cum sînt construcția de mașini-unelte, electronica, cu tot ceea ce se cuprinde aici. Aceasta va crea o puternică bază pentru următorii 15 ani“. Așadar, cheia de boltă a strategiei de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este continuarea creșterii în ritm înalt a forțelor de producție, crearea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale. Căci de dezvoltarea accentuată a ramurilor de bază vor beneficia toate celelalte ramuri, începînd chiar cu agricultura care va putea fi dotată mai rapid cu mijloace moderne de mecanizare, industria ușoară, alimentară și în genere întreaga dezvoltare economico-socială a țării. Ea va impulsiona participarea României la circuitul economic mondial, îndeplinirea prevederilor în domeniul creșterii nivelului de trai material și cultural al poporului.

Această orientare fundamentală a partidului și statului nostru este puternic reflectată și de Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1974. Într-adevăr, acesta prevede pentru anul care vine un ritm de creștere a producției industriale de 16,7 la sută, cel mai înalt ritm de creștere din ultimele două decenii. Continuarea modernizării structurii industriale va fi asigurată de dinamica mai rapidă a dezvoltării unor subramuri, grupe de produse și produse cu tehnicitate ridicată cum sînt electrotehnica și electronica, oțelurile speciale, mașinile-unelte,

utilajele tehnologice, mijloacele de automatizare, produsele chimiei de sinteză fină.

De asemenea, planul pe 1974 prevede intrarea în funcțiune a 450 de noi capacități industriale, creșteri sustinute ale producției agricole, realizarea efectivelor planificate în zootehnie, sporirea volumului transporturilor de mărfuri și călători, creșterea volumului și eficienței exportului.

El este o nouă mărturie că asigurarea unei rate înalte a acumulării se dovedește un factor propulsor al întregului progres economico-social, o temelie sigură a unor măsuri succesive de ridicare a nivelului de trai al clasei muncitoare și al întregului nostru popor. Căci în anul care vine și fondul de consum va spori într-un ritm superior celui din anii precedenți, vor crește volumul desfacerilor de mărfuri și al prestațiilor de servicii, numărul de apartamente construite cu sprijinul statului. În această ordine de idei trebuie desigur să amintim că, la propunerea secretarului general al partidului, recent au fost adoptate noi măsuri pentru îmbunătățirea salarizării muncitorilor calificați, aplicîndu-se astfel consecvent principiul echității socialiste în cadrul sistemului de salarizare și stimulînd în și mai mare măsură munca calificată. După cum planul pe 1974 asigură și baza materială pentru dezvoltarea științei, învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, sportului și turismului.

Mobilizînd toate forțele vii ale națiunii pentru lichidarea decalajelor economico-sociale ce ne despart de țările avansate, partidul și statul nostru realizează astfel un model de dezvoltare economico-socială care se inspiră din țelurile fundamentale specifice ale socialismului, imbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele generale. În felul acesta, creșterea economică capătă o înaltă finalitate socială și umană, servind nemijlocit afirmării plene a personalității în condiții de bunăstare materială pentru toți membrii societății.

elementelor și etapelor zborului comun al navelor „Soiuz“ și „Apollo“, programat, după cum am mai arătat, pentru luna iulie 1975.

Ar fi greșit să ne imaginăm însă că Centrul de pregătire a cosmonauților se ocupă exclusiv de antrenamentul acestora. Într-adevăr, el este și o importantă instituție științifică de cercetări, în care — în strînsă colabo-

Zvezdnii, astă-toamnă

rare cu Academia de Științe a U.R.S.S. și cu institute de specialitate — sînt studiate problemele cheie ale navigației cosmice. În ultimul timp au fost făcute, de pildă, interesante experiențe de supraviețuire. Colaboratorii Centrului au trăit mai multe zile într-un deșert, avînd la dispoziție numai rezerva de alimente și apă pe care o au asupra-le cosmonauții pentru cazuri de avarie.

LA ORDINEA ZILEI

„Politronul“, o apariție remarcată

„Politronul“ este un nou dispozitiv electronic cu vid inventat de doi ingineri sovietici, Anatoli Savițki și Viktor Juk. El încapă cu ușurință în palmă, încît la prima vedere e greu de crezut că poate înlocui o instalație electronică de dimensiunile unui dulap. Și totuși așa stau lucrurile.

Se știe că electronii au un dublu caracter. Pe de o parte, sub efectul unui cîmp electric sau magnetic, formează curenți. Pe de altă parte dau naștere unui proces ondulatoriu, asemănător cu acela observat la suprafața unei ape, atunci cînd aruncăm o piatră în ea.

Inginerii Savițki și Juk au studiat multă vreme posibilitatea creării unor dispozitive care să cumuleze efectele corpusculare și ondulatorii ale electronilor. Și, după minuțioase experiențe, au reușit să realizeze minusculul dispozitiv descris mai sus, în care proprietățile electronilor sînt utilizate într-un mod „tridimensional“, dacă ne putem exprima așa. Acesta este și motivul pentru care noii tehnici i s-a spus „stereo-electronică“.

Sfera de aplicare a „Politronului“ este foarte variată: sisteme automate de gestiune, dispozitive radioelectrice, stabilirea de diagnostice tehnice și medicale, identificarea imaginilor etc. Acum, cei doi ingineri lucrează la crearea altor aparate, destinate de astă dată realizării rapide a analizelor medico-biologice.

Actualitatea
calitatea actualității
teia actualitatea actualității
actualitatea actualitatea
litate actualitatea actualității
actualitatea actualitatea
litate actualitatea actualității
actualitatea actualitatea
litate actualitatea actualității

Lac de acumulare pe riul Vahș (R.S.S. Tadjikă)

Foto: A.P.N.

Noul dispozitiv electronic cu vid va permite, de asemenea, înregistrarea proceselor fizice, chimice și mecanice instantanee în timpul real, ceea ce va ușura foarte mult realizarea unor experiențe științifice și procese tehnologice de mare finețe în diverse domenii ale economiei.

MERIDIANE

În orașelul cosmonauților, pregătiri intense

Pentru ca să ajungă la Zvezdnii — orașelul cosmonauților sovietici — călătorul străbate mai întîi o pădure de pini. Dar cum a trecut de liziera ei, priveliștea orașului i se deschide brusc, ca un miraj. Deși, la drept

vorbînd, Zvezdnii nu e chiar un oraș și, dacă facem abstracție de înălțimea caselor, amintește mai degrabă de un sat. Căci are o singură stradă, străjuită de ambele părți de casele unde locuiesc cosmonauții și familiile lor.

Constructorii au ținut să nu intervină prea mult în pitorescul peisajului. De aceea au păstrat neatînse „insulițe“ de pădure cu pini bătrîni și mai tineri, crînguri de mestecenii, copaci răzleți și chiar mușuroaie de furnici de pădure. Teritoriul orașelului este împărțit în două zone distincte: una de locuit și alta de lucru. Cea din urmă cuprinde Centrul pentru pregătirea cosmonauților, adică săli de clasă, laboratoare cu utilaje ultramoderne, terenuri de sport, un bazin acoperit, un centru de cercetări medicale etc.

Zvezdnii nu va rămîne totuși mereu un orașel cu o singură stradă. Pe malul unui lac artificial — amenajat chiar de cosmonauți și familiile lor — se înalță, de pildă, acum clădirea celui de-al doilea hotel pentru numeroșii oaspeți ai orașelului. Iar în zona de lucru se apropie de sfîrșit construcția unui vast complex de edificii. Una din noile clădiri va adăposti instalațiile pentru studierea tuturor

AUTOMOBILE

Un moscovit binecunoscut la Londra: „Moskvici“-ul

„Problema e de a aduce destule mașini pentru a satisface toate cererile și nu de a găsi clienți“ — a declarat nu demult, cu evidentă satisfacție, un reprezentant al lui „Satra Motors Ltd“, o firmă de automobile britanică care a importat anul acesta 15 000 de turisme „Moskvici“.

„Satra“ posedă o rețea de 250 filiale care sînt, în majoritatea lor, și stații-service. Așa se face că acum, pe șoselele și străzile Marii Britanii pot fi văzute curent patru modele de „Moskvici“, toate evident cu volanul pe dreapta. Încît dacă la Salonul londonez de automobile din acest an prezența turismelor sovietice n-a însemnat o senzație, performanțele pe care aceste mașini le realizează de un număr de ani la diverse probe de rezistență internaționale au constituit totuși noi motive de apreciere din partea cunoscătorilor. Într-adevăr, la curse importante ale mașinilor de serie ca acelea pentru premiile Castrol și Britax, turismele „Moskvici“, „Volga“ și în ultimul

Alături de faimoasele autobuze londoneze cu etaj

timp și „Lada“ (cum sînt numite în Anglia mașinile de tip „Jiguli“) se numără regulat printre favorite. La întrecerea pe 8 000 de mile organizată anul acesta în Europa, echipajele „Avtoexport“-ului au fost singurele care au ajuns toate la finiș.

BAININGII — O LUME CARE APUNE

Un semnal de alarmă — dar poate că e prea târziu

„N-am fi ajuns, sigur, în munți dacă n-ar fi fost Basuro, un bărbat energic de vreo 40 de ani, pe care îl cunoscusem la Tovanokoko — relatează etnograful Arvid Klemensen într-un reportaj publicat în „Vokrug sveta”. Tovanokoko este o tabără de geodezi care croiesc drum pentru o viitoare linie de înaltă tensiune în munții din insula Noua Britanie. De acolo se putea ajunge mai ușor în munții din peninsula Gasel, la extremitatea nord-estică a insulei, unde trăiesc triburi aflate se pare pe treapta cea mai de jos a dezvoltării și cunoscute sub denumirea comună de bainingii.

Cum n-am fi putut călători fără călăuză și hamali, un geodez ni l-a recomandat pe Basuro. Acesta nu s-a arătat prea entuziasmat de propunerea noastră de a ne însoți în munți, dar, după ce s-a gândit puțin, a ajuns probabil la concluzia că oferte atât de bănoase nu i se făceau prea des, încât a acceptat. După două zile porneam la drum întovărașiți de o duzină de purtători de bagaje.

A trebuit să ne croim drum printr-o pădure deasă, umedă. Din fericire, Basuro se pricepea să găsească locurile cele mai potrivite. Eu înaintam automat, întrebându-mă mereu același lucru: îi vom putea, oare, convinge pe bainingii să ne primească? Căci cu numai câteva luni în urmă ei omoriseră 11 locuitori de pe țârm, care se duseseră la dinșii în munți cu mărfuri.

Basuro și hamalii aflaseră și ei de asta, dar nu erau îngrijorați, pentru că, afirmau ei, cât timp respectă legile și obiceiurile triburilor de la munte nu ți se poate întâmpla nimic. Basuro era convins că victimele încercaseră să răpească sau să abuzeze de femeile bainingilor. Dacă lucrurile au stat așa, locuitorii de pe țârm au fost pedepsiți după merit, a conchis Basuro. Căci în junglă acționează alte legi decât în lumea civilizată. Explicația părea convingătoare și în oarecare măsură m-a liniștit. Basuro trebuia să știe ce spune, doar se născuse și crescuse în insulă.

De aceea m-am lăsat în voia lui Basuro, hotărât să fac tot ce o să-mi ceară căpetenia satului spre care ne îndreptam. Speram că avea să ne lase să intrăm în sat, pentru a putea studia de aproape viața bainingilor.

Intr-un târziu, am ajuns într-o poiană întinsă care se termina lângă o prăpastie adâncă. În imediată apropiere de marginea prăpastiei se aflau 30—40 de colibe acoperite cu crengi. Ne-au ieșit înainte patru bărbați și Basuro a angajat o lungă convorbire cu ei. Aveam impresia că localnicii nu prea înțelegeau despre ce e vorba, dar până la urmă Basuro ne-a spus să-l urmăm. Am fost astfel conduși spre coliba cea mai mare, unde locuia căpetenia.

Intrând în colibă aproape în patru labe, ne-am oprit în fața marelui satului, care ședea de-a dreptul pe podeaua de lut. După ce ni s-au mai obișnuit ochii cu întunericul, am văzut că era un bărbat slab, muscular, de o vîrstă greu de ghicit. Vorbea tare și gesticula mereu. Am avut impresia că înțeleg ce-l întreba pe Basuro: anume de ce venisem noi în sat. Basuro a parlamentat îndelung cu el, încercând să-i explice că doream să studiem viața tribului, să-i fotografiem colibele...

Dar abia după trei ore de întrebări amănunțite, s-a învoit capul satului să ne lase să rămânem acolo. Tribul, ne-a explicat el, numără 100 de oameni. Mare parte din ei locuiesc în satul din poiană, iar restul în mici așezări aflate pe crestele munților.

Intr-o vreme tribul era vestit pentru spiritul său războinic. Acum e greu de spus cum mai stau lucrurile. Autoritățile au renunțat de mult să se mai amestece în viața bainingilor, iar aceștia nu coboară deloc pe țârm. Aș fi dorit să aflăm unele amănunte despre cei 11 inși uciși acolo, dar căpetenia a

refuzat categoric să abordeze acest subiect. Melanezienii de pe țârm sînt unanimi în a afirma că bainingii se dedau la canibalism. Capul satului a evitat însă să discute despre asta.

În timp ce-i vorbea lui Basuro despre vitejia și victoriile dobândite în lupte de războinicii săi, eu am încercat să-mi amintesc ce citisem și auzisem despre această populație.

În 1940, în munții din peninsula Gasel, în special în districtele Chatchat, Uramot, Assimbali și Măli, existau circa 6 000 de bainingii. Acum au rămas mult mai puțini, împărțiți în câteva triburi care se deosebesc mult între ele. În timpul ocupației japoneze, comandamentul nipon a încercat să-i forțeze pe bainingii să care poveri și să

socotesce pe bainingii ultimii reprezentanți ai populației băstinașe din Noua Britanie, care a trăit acolo cu mult înainte ca pe țârmul insulei să fi venit, în ambarcațiunile lor iuți, primii melanezieni.

Mult timp bainingii n-au știut nimic despre lumea de dincolo de munți, pînă cînd în satele lor au venit vinătorii de oameni. Locuitorii de pe țârmul golfului Masawa, insularii din Urara și Vataka organizau expediții pentru capturarea de sclavi în munții unde locuiau bainingii. Ei prindeau bainingii și îi vindeau în nordul insulei. Sclavii bainingii muceau pe întinse plantații de taro și iams. Viața lor prețuia atât de puțin, încît chiar și în secolul trecut pe țârmul insulei nu se construia o

Clipe de răgaz la malul apei

sape tranșee. Neascultarea era pedepsită într-un singur fel: cu împușcarea. În districtul Măli ocupanții au secerat astfel cu mitralierele sate întregi. Acum, locuitorii care au izbutit să se refugieze în munți duc o existență mai mult decât mizeră.

Mai mult, bainingii sînt chiar pe cale de dispariție totală. Proces greu de oprit, intrucît la această situație au contribuit și autoritățile australiene, care încearcă stăruitor să-i strămute pe țârm și de aceea le-au ars câteva sate. Administrația explică măsura luată prin împrejurarea că pămîntul din munți este secătuit și nu-i mai poate hrăni pe bainingii. Afirmația este exactă, dar bainingii nu rămîn nicăieri mult timp într-un loc, ci cînd văd că ogorul nu mai rodește, părăsesc satul, defrișează altă porțiune de pădure și iau totul de la început. Iar orice amestec în tradiționalul lor mod de viață nu face decât să le grăbească pieirea.

Încît mă tem că nu e departe ziua cînd ultimul baining va dispărea de pe suprafața Pămîntului, ducînd cu el enigma unui popor despre care știința nu știe mare lucru.

Sclavi îngropați de vii

Pielea bainingilor e mult mai albă decât aceea a melanezienilor de pe țârm. Limba lor n-are nimic comun cu limbile melaneziene. Antropologii îi

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

necruțător. În regiunea în care trăiesc ei lucrează deja geodezi, iar viața minusculului sat în care ne aflăm va trebui neapărat să se schimbe, chiar și numai pentru că orașul Rabaul — centrul administrativ al insulei — are nevoie de mai multă energie electrică. Încît, peste munții în care locuiesc bainingii va fi construită o linie de înaltă tensiune. Iar orice schimbare va însemna pentru ei sfîrșitul...

După câteva zile am izbutit să cîștig încrederea căpeteniei, care a început să-mi povestească legende, să-mi vorbească despre viața, despre religia tribului. Din păcate, însemnările mele erau făcute în mare grabă. În timp ce scriam mă întrebam dacă vreun etnograf va izbuti să cunoască mai de aproape tribul înainte ca acesta să dispară. Și cum am putea să-i ajutăm pe bainingii? Ei înșiși cunosc un singur mijloc de a se ajuta, în felul lor, evident: dansurile, prin intermediul cărora cer zeului lor îndurare pentru trib.

Intr-o clipă de mare amicitie, interlocutorul mi-a spus că a doua zi va avea loc o serbare în cinstea zeilor fertilității. L-am rugat să mă lase să asist și eu și să fac fotografii. După ce s-a gândit mult, mi-a răspuns că e de acord. Dar cu o singură condiție. N-aveam voie să merg în junglă, unde bărbații pregăteau măștile și tot ce mai trebuia pentru serbare. Bărbații pleaseră în pădure cu o săptămînă înainte și în tot acest timp jungla era tabu pentru neinițiații în tainele tribului. Dacă nu voi respecta interdicția, voi fi ucis, mi-a declarat fără ocol căpetenia. Ce era să fac? Am primit. Cu acest prilej mi-am amintit că înainte de a pleca în munți, la bainingii, un geodez îmi spusese:

— Ține minte, Arvid, în viața asta ai un singur cap, iar în locurile unde te duci nimic nu se pierde mai ușor decât capul.

Serbarea

În mijlocul poienii unde urma să aibă loc serbarea a fost instalat un acoperiș sprijinit pe niște prăjini înalte. La umbra lui se aflau douăzeci de femei, care alcătuiau „orchestra”. Instrumentele lor muzicale erau compuse din bețișoare de bambus de diverse grosimi și lungimi și din câteva rădăcini aeriene uscate.

Dintr-un colț al poienii s-a ivit un grup de dansatori cu fețele acoperite de niște măști uriașe, împodobite cu pene de papagal. Cîțiva dansatori țineau în mină umbrele mari din coajă de copac. Alți cîțiva își acoperiseră partea de sus a corpului cu coajă de copac, iar de picioare își lipiseră pene lungi. Un alt grup de bărbați se împodobiseră cu frunze și coajă de copac și cu liane. Cele două tabere s-au așezat față în față și au început să danseze frenetic. Din cînd în cînd, dansatorii săreau într-un foc care ardea în preajmă, iar cărbunii încinși zburau în toate părțile. În jurul focului stăteau de veghe doi inși, care trebuiau să aibă grijă ca hainele dansatorilor să nu se aprindă. Dar cum izbuteau bainingii să nu se ardă, e un mister pentru mine. Chiar cînd vreun dansator cădea cu tot corpul pe jărătic, nu i se întâmpla nimic.

La un moment dat, în jurul focului dansau vreo 50 de inși. Începuseră dansul la ora 14 și urmau să-l încheie a doua zi la răsăritul soarelui. Bărbaților li se alăturaseră și multe femei... Dar cu o clipă parcă înainte de a se lumina de ziuă, dansul s-a oprit brusc. Femeile au părăsit imediat poiana, iar bărbații și-au zvrîlit în foc măștile și toate celelalte podoabe.

Basuro i-a strigat energic pe purtătorii noștri de bagaje: era timpul să ne întorcem la Tovanokoko.

INTERVIU

O zi albă, albă pentru Margarita Terehova

S-a născut din părinți actori. La doi ani stătea în culise și urmărea ce se întâmplă pe scenă. Știa că mama și tala nu se joacă, ci joacă, sesiza diferența. La trei ani cînta de la început pînă la sfîrșit opereta „Ordonanța Șelmenko”, cu toate replicile, transpunindu-se pe rînd în fiecare rol. A terminat școala cu medalia de aur și, cu toate că viitorul ei părea hotărît, a stat la îndoială încotro să o apuce. Și a apucat-o într-o direcție la care nu se aștepta nimeni, nici chiar ea: s-a înscris la facultatea de fizică.

— Din acest punct înainte mă simt datoare să dezmint legenda creată în jurul studiilor mele de fizică. N-am urmat cursurile decît jumătate de an și în jumătatea aceea am învățat foarte prost. Iar în cealaltă jumătate am lucrat ca să fac rost de bani să pot pleca la Moscova (sînt originară din Tașkent). Un semestru de fizică m-a lecuit de aventură și mi-a virit mințile în cap. Știam acum exact ce vreau: să fac teatru. Am plecat deci la Moscova și m-am înscris la studioul lui Zavadski de pe lîngă teatrul „Mossoviet”. Am învățat sirguincios trei ani și chiar la absolvire am căpătat rolul Cleopatrei în piesa „Cezar și Cleopatra” de Shaw, avîndu-i ca parteneri pe Rostislav Pliatt și Serafima Birman. De pe băncile școlii direct în rolul Cleopatrei, alături de doi „monștri sacri” ca Pliatt și Birman! A fost un cadou regesc din partea destinului și o probă foarte dură pentru mine. Ori, ori! Slavă Domnului, am trecut-o. Simultan cu debutul teatral s-a produs și cel cinematografic, în filmul lui Frunze Dovlatian, „Bună, eu sînt!” Începusem să cred că așa e normal, că așa va fi în fiecare an.

— Și cum a fost?

— M-am trezit repede la realitate. Cleopatra a rămas pînă azi rolul meu preferat în teatru. În cinematograful au fost altele mai interesante, totuși n-am regăsit plăcerea aceea pe care am simțit-o la acel prim film al lui Dovlatian.

— Era și un rol care vi se potrivea ca o mînușă. Practic nici nu aveați ce juca acolo, nu trebuia să fiți decît dumneavoastră înșivă, adică o fată modernă. Pentru că sinteți un tip perfect de fată modernă. De aceea v-aș întreba mai degrabă cum v-ați acomodat cu antichitatea.

— Dacă vă spun că norocul a fost orb cu mine! Mi-a plăcut istoria, în special istoria antică și îndeosebi antichitatea romană. Roma m-a fascinat întotdeauna.

— Dar cu „monștrii sacri” cum v-ați acomodat? Sînt parteneri comozi?

— De o loialitate perfectă. Serafima Birman avea un fel de a mă stimula foarte eficace. Înainte de spectacol îmi spunea: „In vinele tale trebuie să curgă singele Nilului și cînd colo parcă ar curge un biet pîrîiaș de pe aici de lîngă Moscova”. Asta mă ambiționa și ieșeam pe scenă ca o leoaică.

— Alt prilej de contact cu antichitatea ați mai avut?

— Nu. Și nici cu repertoriul clasic. La un moment dat se proiectase un spectacol cu „Hamlet” și eu urma să interpretez rolul Ofeliei. Am făcut imprudența să scap odată unui ziarist o vorbă despre acest proiect. Știrea s-a răspîndit ca fulgerul și toată lumea știa

că sînt Ofelia. Numai că de atunci au trecut trei ani, Hamleții dispar pe rînd, proiectul cade și iar se reia și dacă ține tot așa am să ajung la vîrsta Gertrudei. În schimb am fost distribuită în rolul Soniei Marmeladova din „Crimă și pedeapsă”. Am înlocuit-o pe Ia Savvina de la o zi la alta și întrucît m-am integrat bine în spectacol, am rămas și eu în distribuție.

— V-am văzut în „Bună, eu sînt!”, în „Gara belorusă”, în „Monolog” și acum vă văd în carne și oase. Și constat cu surprindere că nu semănați de la un film la altul și cea din filme cu cea din realitate. Interesantă proprietate a figurii dumneavoastră...

— Și foarte comodă. Pot să merg liniștită pe stradă, nimeni nu mă recunoaște.

— Ce pregătiți, în ce roluri nu vă vom recunoaște?

— Dacă veniți la Moscova, mă puteți vedea în noua premieră a teatrului

■ Așa cum nu poate fi recunoscută pe stradă

nostru, „Bază turistică”. Este o piesă de Radzinski, pusă în scenă de Anatoli Efros. În cinematograful mă așteaptă o colaborare extrem de grea și de plăcută cu Andrei Tarkovski.

— De ce plăcută, știu. De ce grea?

— Am să vă explic. Se spune despre Tarkovski că nu știe să lucreze cu actorii. Așa credeam și eu, din auzite. Este un neadevăr. Tarkovski știe perfect să lucreze cu actorii, însă consideră că e nedemn să înveți, să pisezi un actor să facă așa sau altfel. Dacă l-a ales înseamnă că a avut încredere în el. Așa că tu, actor, trebuie să faci totul pînă la capăt, să dai tot ce poți și, la nevoie, să știi să iei de la Tarkovski. Căci se lasă „luat”, cu eleganță și generozitate. Filmul se va intitula „O zi albă, albă”, după un vers dintr-o poezie scrisă de tatăl regizorului, care este poet, și va fi închinat memoriei mamei lui Tarkovski. Sînt hotărîtă să dau totul, este o chestiune de onoare pentru mine să-mi iasă bine acest rol. Căci dacă eu nu voi juca bine, va fi un minus pentru întregul film, însă Tarkovski nu-mi va reproșa, nu mă va sili să fac altfel. Este un om extraordinar, foarte cult și inteligent și de o delicatețe rară.

— Îmi face plăcere să află de aceste calități ale omului, căci despre regizor am părerea cea mai bună. Este indiscutabil unul dintre cei mai mari regizori din lume.

— Și eu cred la fel.

— Să încheiem atunci interviul nostru în acest acord perfect.

Iulia Scutaru

CINEMA

Luna cea mai caldă

În plină iarnă, regizorul Iuli Karasik și echipa lui țurnează „Luna cea mai caldă”, un film închinat muncii eroice

— Ai răbdare, draguță..

a oțelarilor și a cărui acțiune se concentrează aproape exclusiv în hala unei uzine. Tema și problematica filmului depășesc însă cadrul profesional și servesc ca punct de plecare pentru generalizări și observații valabile în oricare altă meserie. Căci, pornind de la un mediu dat, autorii și-au propus să exploreze viața spirituală a omului sovietic contemporan, care și-a făcut din muncă, din activitatea creatoare baza, pivotul existenței, să arate relațiile de dependență directă dintre desăvîrșirea morală a individului și starea societății în ansamblu.

Viktor Lagutin, oțelar din tată în fiu, continuator al tradiției unei dinastii muncitorești, îndrăgostit de meseria părinților săi, după absolvirea institutului de metalurgie refuză un post „caldut” de inginer și pleacă să lucreze la un cuptor Martin.

Autorii s-au legat să se păzească cu strășnicie de orice didacticism. Ei vor să facă un film veridic în situațiile și caracterele, în structura artistică și imaginile sale. Ei vor ca personajele să vorbească așa cum vorbesc oamenii de pe stradă, ca detaliile ambianței, interioarele să arate ca o adevărată casă de muncitori. Intenții realizabile dacă ținem seama că autorul scenariului, proaspătul dramaturg Ghennadi Rukarev, a fost oțelar și a urcat toate treptele ierarhiei de la simplu muncitor la inginer.

După îndelungi tatonări, rolul principal a fost încredințat actorului leningrađean Leonid Diacikov („Tu și eu”). Partenerii lui sînt Vladislav Strjelcic, Ivan Lapikov, Liubov Virolainen, Elena Drapeko.

MUZEE

Casa poetului

Pe scara aceasta au călcat pașii lui. Pe scara aceasta, în 1919, a urcat pentru prima dată tînărul Vladimir Maiakovski în „odăița-bărcuța” lui, astăzi celebră, din imobilul de la nr. 3 de pe strada Serov (fostă Lubianski). Aici s-au născut multe din operele lui. Aici a avut loc faimoasa „Discuție cu tovarășul Lenin”, aici a luat startul „Proletarul zburător”, aici și-au început drumul spre nemurire poemele „Vladimir Ilici Lenin” și „E bine!”... Acum, întregul imobil cu trei etaje a fost pus definitiv la dispoziția poetului: el adăpostește Muzeul V. Maiakovski.

Cinci săli spațioase în care sînt expuse documente și cărți, fotografii și desene, obiectele de uz personal ale poetului și familiei sale — adică tot ce este legat de viața și opera acestui tribun al revoluției.

Sala 1: Copilăria și tinerețea, primele încercări literare și contactul cu literatura marxistă, formarea personalității tînărului Maiakovski. Gruzia și Moscova. Mica lume harnică, democratică a familiei Maiakovski. Fotografii, documente, obiecte de familie, multe din ele donate de sora cea mare a poetului, Liudmila Maiakovskaia.

Sala 2: Maiakovski din octombrie 1917 pînă în 1923. Poetul lui Octombrie, autorul primei piese sovietice, „Misterul Buff”, actorul, pictorul „vitrinelor ROSTA”. Mindria muzeului sînt afișele autentice, pictate de Maiakovski și colaboratorii săi, penelurile, dățile pe care le-a atins mina lui.

Între sala 2 și 3 se află apartamentul lui Maiakovski, „bărcuța” în care totul a fost reconstituit exact ca pe vremea cînd poetul locuia aici. Biblioteca lui, biroul, mașina de scris, că-

minul, canapeaua... Și fotografia lui Lenin „pe peretele alb”...

Sala 3: opera poetului realizată între anii 1924—1927 — Leniniada lui Maiakovski, scrierile inspirate de călătoriile în străinătate, activitatea publicistică.

Sala 4 (1927—1930): laboratorul de creație al poetului și dramaturgului.

■ Maiakovski, actor în filmul „Domnișoara și huliganul” (1918)

Macheta decorului „Băii”, pusă în scenă la Teatrul Meyerhold, fragmente din expoziția „20 de ani de activitate a lui Maiakovski”.

Sala 5: Maiakovski azi, mărturie a nemuririi poetului revoluției, care a rămas în rînduri și după moarte.

N. Kuznețova

REFLECTOR

■ Vija Artmane este protagonistă filmului leton „Cadou pentru o femeie singură”, pe care Erik Lacys îl realizează în studioul din Riga.

■ Pentru noul său film „Elegantul și tigru”, regizorul André Cayatte își dorește un cuplu insolit: Sophia Loren și Jean Gabin.

■ Franțuzoaica Marlène Jobert este vedeta regizorului ceh Jiří Menzel în filmul „Călătorie în trecut”.

■ După ce a realizat ca regizor „Efectul razelor gamma asupra crăițelor”, Paul Newman revine la prima dragoste. El va interpreta un film „scris” de Gore Vidal și „condus” de Elio Petri.

■ Igor Șatrov a terminat un scenariu cu titlul provizoriu „Medalia de aur”. Acțiunea se petrece în lumea sportului, iar medalia va străluci, așa cum se cuvine, pe pieptul unui campion.

■ O poezie de Arthur Rimbaud servește regizorului Jean Eustache drept sursă de inspirație pentru un film. Adaptarea va fi foarte, foarte liberă.

arta
ca arta arta a
arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta :

BIOLOGIE

Inimile noastre bat la fel..

Un specialist american care lucrează în Danemarca, unde de fiecare locuitor există doi porci, a făcut recent Comitetului internațional pentru navigația spațială o propunere, la prima vedere, neobișnuită. El a cerut ca în viitoarele zboruri experimentale în jurul Terrei să fie plasate pe orbită și porcine.

Porcul este aproape om — a argumentat William Richard Douglas, cum se numește specialistul amintit. Din cauză că maimuța umblă în două picioare, ca noi, și pentru că împotriva porcului au existat dintotdeauna prejudecăți, cercetarea s-a îndreptat pe căi greșite. Dar porcul ne ajută să abordăm mult mai bine nu numai aspecte dispa-

tică; hemoglobina și conținutul de proteine sînt aproape la fel.

● Ficatul, bila și rinichii denotă și ele mari asemănări cu organele respective din corpul omenesc.

● Bolile de care suferă porcinele amintesc în multe cazuri de acelea ale omului: cloroza, insolația, tuberculoza, guturaiul. Supus la stressuri, porcul este predispus la infarctul cardiace.

● Fiind omnivor, cu cîteva mici excepții, porcul îngurtează tot ce-i place și omului. Puține animale sînt atât de ușor de domesticit, dar se și sălbătesc din nou cu aceeași ușurință ca porcul, care conviețuiește cu omul de mai bine de 700 de ani.

Aceste asemănări esențiale pot real-

Loviț de insolație

rate ale medicinei umane, ci și fenomene complexe ale organismului omenesc.

În cadrul diverselor experimente biologice făcute în Cosmos, cu prilejul cărora s-a făcut apel la circa 50 de specii animale — maimuțe și amibe, purici și muște, ciîni și iepuri, cărăbuși și păianjeni, șoareci și viespi etc. etc. — nu s-au putut testa decît anume aspecte parțiale. Animalul ideal pe care s-ar putea studia majoritatea problemelor biologice cu care omul este confruntat în Cosmos ar fi însă, după opinia specialistului citat, porcul.

Și într-adevăr, catalogul criteriilor de convergență dintre om și porc este uimitor.

● Pielea porcinelor este mai aproape de noi decît blana maimuțelor; asemănarea ei fiziologică este chiar atît de mare, încît porcul este, în afară de om, singura făptură care poate suferi de insolație.

● Dinții nerumegătoarelor, deși cu 20—30 la sută mai mari, seamănă cu instrumentele de mestecat ale omului, iar la purcelul de lapte, ca și la copil, dinții de lapte sînt înlocuiți de o dantură permanentă.

● Inima pariungulatelor bate aproape în același ritm cu aceea a omului, cînd animalul e liniștit, de 65—80 bătăi, față de 60—90 bătăi pe minut la om.

● Vinele porcului sînt un duplicat perfect al arterelor umane.

● Singele răbdătorului animal domestic este în multe privințe o imagine a singelui omenesc. Proportia de globule roșii coincide întru totul. Serul sanguin are o compoziție aproape iden-

mente îndreptăți să se creadă că porcul este predestinat să joace un rol mult mai important decît pînă acum ca animal de experiență. Dar că va deveni o „stea” a zborurilor cosmice — dacă ne putem exprima așa — nu e tocmai sigur, întrucît astăzi însuși omul se poate supune la investigații de săptămîni și luni de zile în spațiul interplanetar.

MECANICA

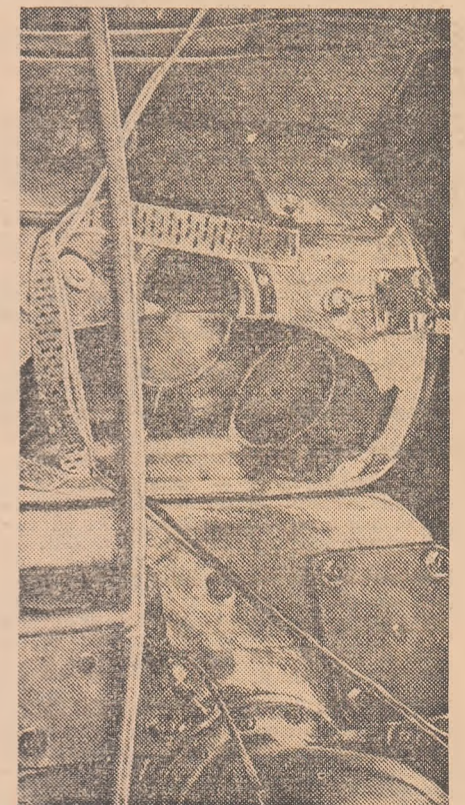
De ce se strică mașinile

Un pod, o macara, un edificiu sau o mașină industrială... Inginerii le construiesc după toate regulile artei. Dar, pe neașteptate, o piesă s-a rupt și ansamblul a fost scos din funcțiune. Este ceea ce specialiștii numesc un accident care, uneori, poate fi o catastrofă. Cum de se întîmplă însă asemenea lucruri? Din „întîmplare” este reținut în primul rînd aspectul uman, apoi cel economic sau financiar, ceea ce este cît se poate de firesc. Dar pentru inginerii esențială este experiența, observarea faptului în sine, deoarece nici un studiu sau simulare în laborator nu poate oferi informații atît de prețioase ca acest „test destructiv” în mărime naturală. Căci pentru îmbogățirea cunoștințelor existente, pentru edictarea de noi norme pentru prevenirea unor accidente similare, trebuie trase învățăminte de rigoare.

În majoritatea cazurilor accidentele sînt adevărate enigme polițiste. Iată un exemplu dintre multe altele: pe o creastă, în virful unui pilon nou-nouț, lucrează doi montori. Este un ianuarie cu ger năprasnic, dar cerul e limpede și ziua frumoasă. Montorii încep să înalțe cablurile ce urmează să conducă la pilonul următor cînd, deodată, răsună un trosnet sec, virful pilonului începe să oscileze, se înclină și se prăbușește. Este cel de al paisprezecelea pilon al liniei, dar nici unul dintre cei precedenți nu s-a comportat astfel. Care să fi fost cauza? Ulterior s-a stabilit că gerul nopții a făcut ca oțelul

să devină mai fragil, iar încălzirea, deși superficială, produsă de razele Soarelui a creat constrînger interne care au antrenat rupura metalului devenit fragil... Acest accident survenit, în ciuda calculelor precise ale specialiștilor, confirmate și de ordinatoarele, devine un fapt experimental, o informație prețioasă menită să înlăture situații similare. Pentru o cît mai bună înțelegere a respectivului proces este, însă, absolut necesară reconstituirea în întregime a tuturor fazelor desfășurării lui. La începutul anchetei, experții trebuie să posede toate elementele dosarului, dar trebuie să ia și toate măsurile de conservare a elementelor martor în vederea determinării cronologice a fenomenelor. Căci o rupură este rareori un proces instantaneu; de obicei este vorba de o „sfișiere” care se propagă de la un focar inițial. E tocmai cazul unei piese a arborelui unei elice de navă, care s-a rupt din cauza unui simplu bulon subdimensionat în urma unei suduri anterioare. În vederea determinării cauzelor unei rupături expertul este obligat să studieze macro și microfetele ei (rupură ductilă, fragilă, coroziune, tensiune, oboseala piesei etc.) să identifice materialul care poate nu este chiar cel prevăzut de proiectant, să apeleze la metalografie, care revelează starea structurală, consecutivă a piesei la diferite tratamente termice și mecanice, și în fine, la probe mecanice complementare care permit, de pildă, determinarea sensibilității la efectul de crestare, la constrînger, limita de oboseală etc.

Multiplicitatea tehnologiilor folosite arată cît de complexă poate fi o astfel de expertiză și ce cultură tehnică reclamă ea expertului care trebuie să distribuie fiecărui specialist — mecanic, metalurg, chimist, electrochimist, calculator al rezistenței și chiar biolog — o sarcină precisă, pentru ca la încheierea studiului să întocmească o sinteză pe baza căreia să tragă o concluzie. Rezultatele acestor studii, cu noi orientări, se vor vădi deosebit de prețioase pentru proiectanți atît în buna cunoaștere a materialelor, cît și a regurilor ce trebuie respectate în conceperea structurilor. De aceea, acum la orizont se profilează apariția unei adevărate mecanici a rupurii, dar nu a unei mecanici teoretice, ci a uneia reale, corespunzătoare cazurilor concrete, care să ducă la revizuirea actualelor

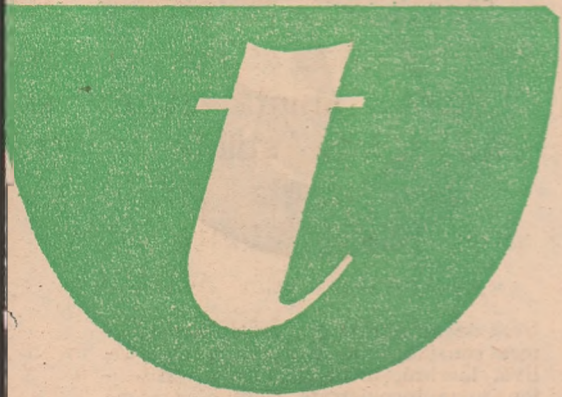

Pentru experți, accidentul unei mașini, în cazul de față explozia cilindrului unui compresor, este o sursă de studii care pot duce la prevenirea altor accidente similare

metode de calcul. Pe de altă parte, studiile întreprinse pînă acum au atras atenția asupra diverselor atacuri ale mediului inconjurător care, pînă acum, n-au fost luate suficient în seamă. Este o problemă importantă, deoarece noile structuri sînt chemate să lucreze în medii din ce în ce mai ostile, poluante. Încît, de-acum înainte specialiștii vor trebui să introducă în calculele lor și „coeficienți de poluare”.

Acest prim bilanț al eforturilor întreprinse în direcția amintită pare destul de promițător. Fiecare accident va ajuta la prevenirea altora. Dar, pentru a se obține acest rezultat, e necesar ca cercetările în acest domeniu să fie înălțate la rangul de adevărată disciplină științifică și integrate în ansamblul tehnicilor.

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

a putut fi astfel recunoscut după sarcina specifică vizibilă pe spectrogramă. Primul element pus în evidență a fost sulful. Dar nu singur, ci asociat cu fier, așa cum rezultă din arderea petrolului în instalațiile de încălzire și din gazele de eșapament. Prezent în aer în cantități moderate, sulful poate fi și folosit: copacilor, ierbiilor, tufelor. În doze mari dăunează însă vegetației.

În afară de sulf, în probele de aer au mai fost descoperite și alte elemente cum ar fi aluminiul, siliciul, molibdenul, magneziul, potasiul, calciul...

Dar aerul din mediul rural? Căci și compoziția lui îi interesează pe cercetători, întrucît între răspîndirea și dispariția unor elemente biologice și condițiile meteorologice există o strînsă legătură. Bolnavii alergici, de pildă, suportă extrem de greu polenul ierbiilor cînd acesta este răspîndit pe vreme însoțită. Specialiștii speră să poată preveni în viitor pe medicii și bolnavii alergici asupra orelor cînd în aer se vor afla concentrații mai mari de polen și spori.

Alți specialiști au studiat conținutul de bacterii din aer. Este vorba în pri-

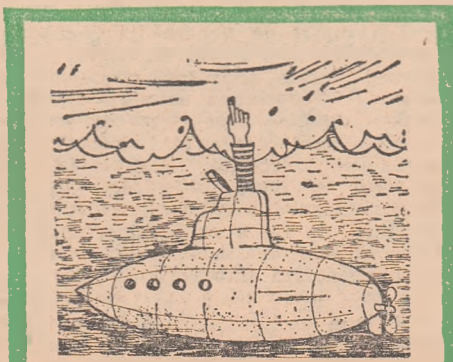

Fotografiile ale unor probe de aer: jos, aer din centrul unui oraș, sus, din suburbie

mul rînd de bacterii din sol care antrenate de vînt, ajung în aer. Aceste bacterii contribuie la rapida descompunere a rămășițelor animale și vegetale și la transformarea lor în „hrană” pentru vegetație. Prin urmare, bacteriile, polenul și spori sînt componente naturale ale aerului. Numai o mică parte a lor îi supără pe bolnavii alergici și pe specialiștii care se ocupă cu protecția plantelor.

„Capcanele” pentru aer nu prind însă numai spori, bacterii etc., ci și praf de pe șosele, drumuri, de pe cîmp, depuneri de fum industrial, gaze și altele. Respirînd acest aer oamenii au tot felul de neplăceri: unii fac astm, alții încep să tușească fără motiv, altora li se irită ochii.

Studiul elementelor utile și nocive, al gazelor și microorganismelor conținute în aer n-a fost totuși nici pe departe încheiat. Încît deocamdată numai natura știe de ce e mai „sănătos” aerul de munte, de ce aerul de pădure de brad conține mai mult ozon, iar aerul de mare e mai „proaspăt”.

— O să fie furtună? Desen de V. Tilman

Poșta medicului

VICENȚIU DOBRESCU — București: După toate probabilitățile, pruritul (mîncărima) în urechi este provocat de o dermatită seboreică, la care s-a supraadăugat și un factor infecțios. Puteți continua eventual badijoniările conductului auditiv cu soluție de nitrat de argint 5%. Rezultate foarte bune dă hidrocortizonul sub formă de pomadă asociată și cu un antibiotic, conform următoarei formule: Rp. Hidrocortizon 100 mg, Penicilină 400 000 u.i., Tetraciclină 0,500 g, Clorhidrat de cocaină 10 ctg (zece centigrame), Lanolină și Vaselină, cite 5 g. Dacă se suspectează și prezența unei ciuperce parazite (Candida), se poate adăuga la această pomadă Stamicin 500 000 u.i. În fine, roentgenterapia în doze antiinflamatoare poate, de asemenea, avea efecte pozitive.

DOINA S. — București: În rinita cronică ozenoasă asociată cu tulburări olfactive (anosmie — pierderea mirosului), paralel cu pensularea locală cu soluție Lugol în glicerină (Iod metaloidic 0,05 g, Iodură de potasiu 0,10 g, glicerină 30 g), puteți încerca autovaccinul din germeni prezenți în secreția nazală, administrat apoi subcutanat în doze progresive de la 0,1 la 0,6 ml, în 4 serii anuale a cite 20 de injecții, cite una zilnic. Pentru revitalizarea și combaterea infecției nazale, utilizați local următoarea pomadă: Rp. Streptomycină 1 g, Vitamina A 50 000 u.i., Mentol, Eucaliptol și Camfor cite 0,10 g, Lanolină și Vaselină cite 10 g. Vă rugăm să ne comunicați rezultatele acestui tratament, spre a putea urmări în continuare eficacitatea lui.

S.S.G. — Com. Priboeni, jud. Argeș: În gonoree recidivante sau cronice se administrează doze mari de Ampicilină, pînă la 3,5 g. În caz de rezistență la alte antibiotice, o doză orală unică de Rifampicină (6 capsule de 150 mg fiecare) ar aduce — potrivit unor cercetători argentinieni — vindecarea radicală, acest antibiotic avînd în plus avantajul că nu riscă să mascheze o eventuală infecție sifilitică.

LILIANA — Craiova: Virulența virusului herpetic este adeseori exacerbată de ciclul menstrual, herpesul catamerial, (care se produce înainte sau imediat după menstrue), fiind o formă rezistentă la tratament. Printre procedeele imunostimulante nespecifice, în afara gammaglobulinelor — care se pare că la dv. nu au dat rezultate satisfăcătoare, ați putea încerca vaccinarea antivariolică repetată săptămînal de 5-6 ori sau vaccinarea antipoliomielitică cu vaccin Salk (3-4 injecții, repetate la 2-3 săptămîni), cea mai eficientă pînă în prezent, deoarece în felul acesta se obține o întîrziere a recidivelor și o diminuare a pruritului. Asociați vitaminoterapia C 1 g/zi intravenos timp de 15 zile. Local, după badijonaj cu: Rp. Ulei de camomilla 50 g, Mentol 0,50, aplicați pomada Fluocinolon N.

CUVIC V. — București: Presupunem că v-ați referit la afecțiunea numită ramolism cerebral, stare practic ireversibilă, dar care, printr-o medicație și un regim de viață și alimentar corespunzător, poate fi, dacă nu oprită în loc, cel puțin încetinită. În caz contrar, tromboza sau embolia unui vas cerebral poate duce într-adevăr la paralizie. Pentru combaterea tulburărilor circulatorii cerebrale se administrează în cure îndelungate: Redergin (Hydergin) sau Butedrin, asociat cu vitamina C₂₀₀, Vitamina B₆, Lecitină, 3 linguri/zi asociate cu Clonibrat 6-9 capsule/zi. Recomandăm, de asemenea, cure periodice (3 pe an) cu Aslavitall sau Gerovital H₂ în injecții și drajeuri.

ROMULUS FIN — Alba-Iulia: S-ar putea ca totul să nu fie decît impresia unor părinți care „sorb” din priviri fiecare mișcare a pruncului iubit. Dar, în același timp, ar putea fi vorba și de simptomul unei afecțiuni neurologice. Puteți noi, oare, de la distanță, desluși adevărul? Consultați deci neîntîrziat un neurolog sau cereți decernarea copilului într-o clinică de specialitate pentru un control amănunțit.

IRINEL — Oradea: Intr-adevăr, acest „cracment” articular ar putea fi un semn obiectiv al unei artroze sau chiar al unei subluxații a articulației temporomandibulare. Dar, după cum ne scrieți, radiografia oaselor feței a infirmat această posibilitate. După părerea noastră, ar fi bine să vă adresați și unui specialist O.R.L. pentru un examen al urechii (otită medie supurată?). Repetați tratamentul cu ultrascurte asociind eventual infiltrații cu hidrocortizon și xilină periaricular și o medicație antiinflamatoare (Fenilbutazonă, Indometacină).

POP VALERIA — București: 1) Cauzele pemfigusului bucal sînt încă obscure, unii punîndu-l pe seama unei viroze, alții susținînd ipoteza unui mecanism de autoagresiune (boală autoimună); afecțiunea este netransmisibilă. Tratamentul, sub strict control medical, constă în administrarea de corticosteroizi și ACTH, anabolizanti (Naposim, Madiol), antibiotice de tipul Tetraciclinei, asociate cu complexe vitaminice, cu Stamicin, gamma globuline și, în ultimă instanță, substanțe imunosupresive de tipul Imuran sau Methotrexat. 2) Impotriva cășătelui, reflex al oboselii, cure mixte de Meclofenoxat, 3-4 cpr./zi, vitamina B₆, 1-2 cpr./zi și... cafea neagră, 1-2 ceșcuțe/zi. 3) În verucile seboreice de dimensiuni reduse se vor face cauterizări cu acid tricloroacetic 50% în alcool de 70° la intervale de 7 zile, corticoterapie sau, eventual, electrocoagulare superficială.

DORESC SĂ ȘTIU

„Uzura” articulațiilor

Sufăr mult de pe urma unei artroze coxofemorale. Ce tratament să urmez?

TACHE CONSTANTIN
Buzău

Degenerarea sau — mai bine zis — uzura articulației coxofemorale (cunoscută sub numele de „artroza șoldului”) se întîmplă cu mult timp înainte ca bolnavul să simtă dureri. Odată artroza instalată, senzația de jenă dureroasă este resimțită de bolnav nu numai la nivelul șoldului și în jurul

șoldului suferă cel mai mult, iar uzura acestuia provoacă frecarea oaselor între ele și are drept consecință inevitabilă durerea, care împiedică mersul. De multe ori se constată pe radiografie distrugerii mari la nivelul cartilajului și totuși durerea nu este atît de intensă. Rolul mușchilor și ligamentelor reprezintă un factor de primă importanță în mișcările articulației șoldului.

Posibilitățile de refacere a cartilajului uzat sînt foarte reduse. De aceea odată diagnosticată artroza, șoldul trebuie menajat. Bolnavul nu trebuie să meargă mult, iar pentru ușurarea greutății pe care trebuie s-o suporte articulația se va folosi de baston, chiar dacă unele persoane consideră acest obiect ca fiind inestetic.

Femeile acceptă mai greu decît bărbații folosirea bastonului la mers și, din păcate, numai timpul (și durerile tot mai mari) le conving de utilitatea lui. Alături de gimnastică și de curele balneare la Amara, Eforie sau Techirghiol, se pot folosi băile în cadă la domiciliul bolnavului. Se poate adăuga sare de Bazna sau chiar sare de bucătărie (1-2 kg de sare la 5 l de apă). Baia va avea o durată progresivă — de la 10 la 20-25 de minute. În timpul băii se pot face mișcări de pedalare cu picioarele. Băile se pot face zilnic sau la două zile (în cure de 15-20 de băi). Dormitul pe un pat tare și purtarea unui corset elastic previn suferințele regiunii lombare, care apar cu timpul la cei ce suferă de artroză de șold.

Medicamentele care reduc intensitatea durerii, cum sînt Aspirina, Piramidonul, Fenilbutazona, Indometacinul etc., trebuie luate cu chibzuință. Tratarea la timp a unor defecte ale label piciorului, cum este piciorul plat, combaterea tendinței de îngrășare, înlăturarea cauzelor ce favorizează varicele — în special șederea prelungită în picioare — împușează factorii ce înlesnesc uzura cartilajului articular. Pentru prevenirea artrozelor este, de asemenea, obligatoriu tratamentul defectelor din naștere ale articulației șoldului ca, de pildă, luxația congenitală de șold dar nu atunci cînd încep durerile, ci atunci cînd sînt descoperite.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu.
ip esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

trem de arțăgoase și prezintă o creștere considerabilă a excreției de salivă, lacrimi, urină și fecale. Hipertensiunea înregistrată rămîne ca atare vreme de aproximativ șase luni după încheierea experienței.

Cele mai nocive rezultate se constată la femeile gravide. Ținute timp de 6 minute în fiecare oră la un zgomot de 70-94 de decibeli, 50 la sîta dintre ele avortează spontan. Un sfert din celelalte nasc pui cu foarte serioase deficiențe, printre care orbirea, tendința la sîngerări și alterarea substanței nervoase a creierului.

E BINE DE ȘTIUT

Umărul artificial

Mai mulți pacienți ce suferau din pricina unor avansate artrite și artroze scapulohumerale, printre care și un pictor decorator, au putut să-și reia ocupațiile după trei luni de la o intervenție chirurgicală făcută prin grefarea unui umăr artificial. Șapte alte proteze de același fel au fost de asemenea, realizate pînă acum cu bune rezultate. Umărul artificial este o heterogrefă executată din crom amestecat cu cobalt. Acum zece ani, lucrări similare și-au găsit aplicarea și în alte regiuni anatomice. De pildă s-au introdus proteze totale ale șoldului în cazuri de fracturi grave sau de artroză. După cum s-a izbutit înlocuirea capului femurului printr-un cap de metal, ușor tolerat de organism; ulterior, această proteză a fost consolidată cu ajutorul unui ciment din materiale acrilice.

Este vorba de o intervenție care cere multă îndrăzneală și dexteritate din partea celor care o aplică, dar metoda de lucru e în curs de ameliorare și perfecționare. Proteza, la început în întregime metalică, are acum și o parte din poliolenă, care-i dă flexibilitatea necesară.

La genunchi, intervenția este ceva mai dificilă, deoarece articulația acestuia este mai complexă. Există în prezent mai multe genuri de proteze articulare, cu rezultate bune în proporție de 84%. În ultimul timp, de pildă, s-a inventat un genunchi artificial foarte complicat, care permite bolnavilor mișcări aproape normale. Încet, dar sigur, ne îndreptăm astfel spre „omul-mașină”, magazia de piese de schimb pentru chirurgia „omului-mecanic” de mîine fiind în plin progres.

UN IMPERATIV

Liniște !

Despre poluarea sonoră s-a scris mult și în modurile cele mai variate, adesea chiar contradictorii. Studii recente au izbutit însă o sinteză destul de completă asupra primejdiilor pe care le prezintă acest inamic contemporan al sănătății noastre — zgomotul.

Unul dintre cele mai frecvente efecte ale sale se exercită asupra calității și duratei somnului, chiar atunci cînd, în aparență, gălăgia trece neobservată. Astfel, uruiul nocturn al unei mașini care strînge gunoii poate să nu fie destul de puternic pentru a ne trezi, dar asta nu înseamnă că ne lasă să dormim bine. Căci uruiul respectiv are efecte serioase asupra unei faze critice a somnului, atunci cînd se produc mișcări rapide ale ochilor și cînd au loc visele. Inhibarea acestei faze ne provoacă, a doua zi, o iritabilitate crescută și o destul de mare incapacitate de a ne concentra.

Dar și în stare de trezie psihicul uman este grav afectat de zgomot. Sub influența lui sistematică în individ devine mai închis, mai timid și mai susceptibil de a comite erori în îndeplinirea unor sarcini complexe.

Din punct de vedere fizic, efectele abuzurilor sonore sînt multiple și diverse: vasele sanguine periferice se contractă, tensiunea arterială crește, pulsul devine mai frecvent (ca urmare a unui surplus de adrenalină în circulație), secreția gastrointestinală sporește, palmele transpiră, pupilele se dilată, pielea se decolorează, ochii au tendința de a se închide, mușchii se contractă spasmodic, simțul de echilibru suferă tulburări.

La un nivel înalt (de 140 de decibeli, cum se înregistrează în apropierea motorului cu reacție al unui avion), animalele supuse experimentării au vădit simptome caracteristice unui exces de secreție al glandei tiroide. Ele devin supraactive și ex-

Gimnastică medicală

Foto: A.P.N.

său, ea iradiind și în jos, pînă la nivelul genunchiului, ceea ce-l face pe bolnav să creadă că boala este localizată la articulația genunchiului. Mersul schiopătat are anumite caracteristici. Cînd este afectată o singură articulație, bolnavul merge ca și cum ar „saluta” pe cineva din mers. Cînd sînt atinse ambele articulații, aspectul este acela al mersului de „rață”. Ceea ce trebuie să reținem este faptul că, deși la început este „uzată” o singură articulație, cu timpul din cauza tendinței de a cruța de oboseală articulația bolnavă, articulația sănătoasă este supusă unor suprasolicități de ordin mecanic, ceea ce duce la o uzură progresivă.

Cum articulațiile șoldurilor au un rol important în buna funcționare a coloanei vertebrale, în special a celei lombare, prin înclinarea corpului într-o parte suferința va fi resimțită și în regiunea lombară (șale). Sînt unele persoane care se nasc cu defecte în articulația coxofemorală (luxația congenitală de șold) — și cu toate acestea ani în șir nu simt nici o durere. De multe ori, odată cu instalarea menopauzei la femei sau cu creșterea greutății corporale după 45-50 de ani la bărbați, șoldurile încep să dea semne de suferință.

Ceea ce se constată la început este senzația de oboseală în jurul șoldului; durerea apare la mers și se localizează în regiunea inghinală (stînghie).

Dacă, în general, creșterea în greutate a corpului devine o povară nu numai pentru inimă și circulația sanguină, ci și pentru articulații, trebuie să fim atenți, întrucît sînt cazuri cînd articulația șoldului poate suferi mult de pe urma acestui fapt. Dintre toate articulațiile corpului omnesc, aceea a șoldului are cele mai reduse posibilități de „nutriție”, circulația sîngelui la nivelul acestei articulații nefiind pe măsura sarcinilor mari la care este supusă. Acest lucru pune și mai puternic în evidență rolul deosebit al gimnasticii și balneoterapiei, care ameliorează activitatea ligamentelor și mușchilor din jurul articulației șoldului. Cartilajul care se găsește la nivelul articulației

— Aș vrea să slăbesc, domnule doctor.

— Mîncăți zilnic 200 g de carne și zarzavaturi crude sau fier-te, fără grăsime.

— Perfect. Dar cînd — înainte sau după masă?

ECUADOR

Oildorado, nu Eldorado

În subsolul Muzeului de etnografie din orașelul Cuenca, aflat sub custodia mănăstirii din localitate, am admirat îndelung unele ale vechilor indieni, păsări și animale împăiate, ponchouri multicolore meșteșugit lucrute, măști de lemn, diademe de aur și argint, capodopere de orfevrărie din ținut. La un moment dat atenția mi-a fost reținută de o statuie de indian. Aurită, cu bijuterii prinse la încheieturile miinilor, statuia se făcea dealtfel ușor remarcată.

Răspunzînd la întrebarea mea mută, ghidul, un călugăr, mi-a explicat în câteva cuvinte că e statuia lui Eldorado, dăruiată mănăstirii de un sculptor din regiune.

Ea mi-a amintit, evident, de legende legate în America Latină de acest

Ce crede însă Blomberg despre acest lucru? Mi-am spus că ar fi interesant să-l întreb chiar pe el. M-am dus dar în strada Julio Zaldumbide, în zona nord-estică a orașului Quito. Stăpînul casei, scriitorul și călătorul Rolf Blomberg, s-a arătat foarte amabil. Și, în calitatea lui de călător care a străbătut cu o simplă barcă indiană, în câteva reprize, Amazonul de la izvoare pînă la Atlantic, care a cutreierat în lung și-n lat regiunile cele mai izolate din America de Sud, are ce povesti.

La 50 de ani, Rolf Blomberg are astfel la activ peste 20 de cărți, traduse în diverse limbi. Bun cunoscător al legendelor indiene, a scris o carte pasionantă pentru adolescenți: „Aurul care trebuie regăsit”. Dar subiectul cărții i-a

piatră prețioasă. Cînd conchistadorii Pizarro și Almagro au primit de la indienii multe daruri, între ele au găsit și niște mari pietre prețioase verzi. Abundența de smaralde în albia fluviului a înflăcărât imaginația spaniolilor care au botezat noua provincie și fluviul ei Esmeraldas.

Mica fișie de pămînt smulsă junglei pe care a fost amenajată o scurtă pistă de decolare și aterizare și se află scunda clădire a turnului de control pare, văzută de sus, o minusculă insulă pierdută în marea verde a nesfirșitei selve.

Un autobuz pîntecos a oprit lingă scara de lemn care ținea loc de pasarelă. Și, după câteva minute, am pornit la drum printr-un tunel format de coroarele împreunate ale copacilor.

Bacul care face curse între cele două maluri ale fluviului satisface numai cu mare greutate cererile. La o mișcare bruscă, niște camioane încărcate cu banane s-au zguduit atît de tare, încît cițiva muncitori cocoțați sus, pe niște lăzi, au fost zvîrliți de acolo drept pe puntea bacului. Încercarea de a se întoarce împotriva curentului a eșuat. Bacul a dat înapoi zguduindu-se din toate încheieturile și călătorii, invitați să coboare din autobuz, s-au adunat lingă balustradă. Pe fețele noastre zimbetele au fost înlocuite de o expresie de teamă. Pînă la urmă bacul a eșuat pe un mal neted acoperit cu nisip.

De unde ne-am continuat drumul pe o șosea mărginită de nesfirșite plantații de bananieri. Pe versantele colinelor se zăreau colibe acoperite cu frunze de palmier. După o cotitură am intrat în Esmeraldas. Acolo am stat de vorbă cu Leonardo Paredes, rectorul universității tehnice din oraș, recent înființată.

— Dacă altădată Ecuadorul era „republica bananelor”, Esmeraldas era una din provinciile cu cele mai mari plantații din țară — ne-a spus Paredes. Imensele plantații de banane de bună calitate constituie, într-adevăr, principala bogăție a ținutului. Dar în ultimul timp, în special după ce a intrat în funcțiune conducta transecuadoriană care duce pînă la ocean, la cițiva kilometri de aici — în portul Balao — situația orașului nostru se schimbă văzînd cu ochii. Evident, exportul de banane va continua să joace un rol important în economia provinciei, dar trebuie să ne pregătim și pentru exploatarea industrială a petrolului.

Încă înainte ca Cristofor Columb să fi debarcat în Lumea Nouă și Francesco Pizarro să fi acostat la țărmul pacific al Americii Latine, indienii de pe actualul teritoriu al Ecuadorului săpau puțuri adînci de unde extrăgeau o „rășină” cu un miros pătrunzător. Ei o foloseau la arsul uneltelor de argilă și la protejarea bărcilor lor, care-i purtau în lungi călătorii pînă în insulele Galapagos. Ba chiar au învățat să extragă din petrol păcură. Experiența aborigenilor a fost exploatată mai tîrziu de conchistadorii care-și ungeau corăbiile cu acest produs. Geologul englez George Sheppard a afirmat chiar că „extracția de petrol este una din cele mai vechi ocupații din Ecuador”.

Primele prospecțiuni la izvoarele Amazonului au fost efectuate de compania Texaco în 1919. Dar echipamentul tehnic rudimentar din vremea aceea și costul ridicat al lucrărilor i-au determinat pe americani să amîne prospecțiunile. Era mult mai simplu și mai avantajos să exploateze zăcămintele petrolifere descoperite în 1912 în peninsula Santa Elena. Exploatarea nechibzuită a resurselor naturale de către companiile străine a făcut însă ca, începînd în 1956, extracția de petrol să scadă; din exportator Ecuadorul devenea importator. Inginerii ecuadorieni erau însă convinși de multă vreme că în zona estică a țării, aflată între Anzi și izvoarele Amazonului, se găsește mult petrol...

În cele din urmă, în martie 1967, în sectorul Lago Agrio a erupt primul jet puternic de petrol. Forarea puțurilor

următoare a fost la fel de fructuoasă. Iar cînd s-a constatat că există, într-adevăr, rezerve industriale, s-a hotărît construirea unei conducte transecuadoriene. Proiectul prezentat a oferit o soluție originală: în loc să se străpungă tuneluri în munți, s-au instalat suporturi de beton care ajută conducta să se cațere peste pantele abrupte ale Anzilor și să ajungă la altitudinea de 4053 m. Se spune de aceea că e cea mai „înaltă” conductă din lume.

În 1974, afirmă specialiștii, exportul de petrol va ajunge la 14 milioane de tone, iar în 1977 la 23 milioane de tone.

V. Volkov

REPUBLICA MALGAȘĂ

Pe post de lemurian

Din Madagascar nu m-am întors cu mina goală, ci cu doi lemurieni, animale socotite sacre în insulă.

Toată viața mă gîndisem la lemurieni; de mic copil citisem o legendă, care mă fascinasese despre simpaticul animal. Iată ce spunea legenda.

La facerea lumii, în ziua a cincea, Dumnezeu a început să creeze animalele. Ședea pe malul unui riu mare și, zimbînd în barbă, modela din lut tot felul de patrupeze. În ziua aceea a sfîrșit repede treaba, întrucît în dimineața următoare trebuia să-l făurească pe om. Se pregătea tocmai să se ducă la culcare cînd a observat că îi rămăsese ră niște piese de prisos: o feișoară cu nas negru și ochi galbeni, un trup care inițial fusese destinat cangurului, dar apoi a fost folosit la altceva, patru labe de maimuță negre și o coadă negru-alb, de vrcun metru lungime. Creatorul a îmbinat cu griță aceste piese, dar înfățișarea viitoarei făpturi era atît de ciudată, încît a șovăit mult înainte de a-i da viață.

— Cum să-l numesc? s-a întreat el. Lemming? Nu, a mai fost. Lemlem-lem... Lemurian! Asta parcă merge.

Încît Dumnezeu a dat viață figurinei de lut și a spus:

— Lemurianule, ridică-te!

Și lemurianul s-a ridicat, l-a privit pe Dumnezeu cu niște ochi limpezi de chihlimbar și a întreat:

— Dar de ce trebuie să am o asemenea înfățișare? Nu e deloc plăcut să fii croit din resturi. Și apoi coada, deși frumoasă, e foarte lungă...

Și legenda continuă. Dar eu mă oprec aici. Cred, e lesne de înțeles de ce doream atît de mult să am și eu un lemurian. De aceea, cum am ajuns în Madagascar m-am făcut luntre și punte să văd măcar o astfel de făptură. Dar lemurienii erau în rezervație. Căci conform unor vechi credințe malgașe, în lemurieni se reîncarnează sufletele strămoșilor și atunci cum s-ar putea ca venerații strămoși să zacă în cuștile unor grădini zoologice?

În cele din urmă am intrat totuși în posesia unui lemurian. La plecarea, pe aeroport ne așteptau însă de fapt două cuști, în care se aflau două animale cu ochi galbeni. Unul pentru guvernatorul din Djibouti, iar altul, cel mai frumos, pentru mine. Împreună cu un prieten de-al meu am izbutit să strecurăm pe furiș cuștile în avion și să le ascundem, acoperindu-le cu o pelerină...

Totul a decurs normal. În cursul zborului stewardesa ne privea foarte ciudat. De fapt avionul nici nu luase bine înălțime că ea ne-a și așezat în față două sticle cu șampanie și o farfurie cu prune, apoi ne aducea meru vin, fructe și niște dulciuri uscate. Din cînd în cînd privea o hirtie și în cele din urmă ne-a adus un săculeț cu ceva foșnitor înăuntru. Intrigați, am întreat-o despre ce e vorba. Drept răspuns, ne-a întins hirtia. Era o scrisoare oficială a Institutului de cercetări științifice din Madagascar.

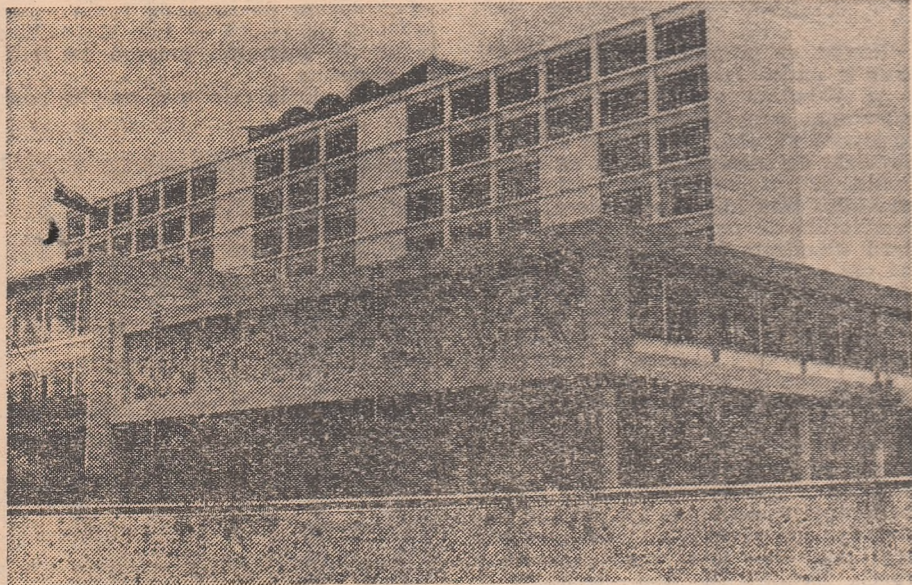
„Către stewardesa de pe linia „Air-France”.

Cu avionul dumneavoastră călătoresc doi lemurieni. Vă rog să aveți în vedere că ei beau mult și des. Pot fi hrăniți cu fructe și bucățele de piine înmuiate în lapte, dar pentru orice eventualitate vă trimit, odată cu scrisoarea, un săculeț cu greieri uscați, mîncarea lor preferată.

Cu stimă”.

(Semnătura indescifrabilă)
Și socotesc pînă acum ca o mare cinste că am fost luat drept lemurian, acest blind animal din pădurile Madagascarului.

(După „Vokrug sveta”)

Quito. Palatul Adunării naționale.

nume. Cea dintîi mențiune despre Eldorado datează din perioada descoperirii Americii. Orellana, un locotenent al lui Pizarro, a pretins că a văzut o țară fabulos de bogată. Un alt conchistador, pe nume Martinez, a mers și mai departe: a povestit că petrecuse șapte luni la Manoa, capitala regatului Eldorado, unde domnea Moeso. În fiecare dimineață, a afirmat el, regele își acoperea trupul cu un strat de aur, pe care-l înlătura seara. Aceste legende au înflăcărât timp de secole imaginația amatorilor de aventuri, care au încercat zadarnic să găscască regatul aurului.

Cînd am vizitat prima oară Ecuadorul, în 1969, am făcut întîmplător cunoștință cu un suedez Stellan Mörner, unul din oamenii care mai continuă și astăzi să caute Eldorado. Într-o zi, Mörner a citit o lucrare a compatriotului său Rolf Blomberg, intitulată „Aurul care trebuie regăsit”. Și, inspirat de cele citite, a plecat în Ecuador să caute comoara mult rivnită. Dar toate expedițiile lui au eșuat. Singurul lucru pe care l-a descoperit în cursul pelerinărilor prin junglă a fost nisipul aurifer din albia unui riuleț notat pe o veche hartă spaniolă ca aflîndu-se în apropierea faimoasei comori. Dar ca să justifice cît de cît încrederea celor care i-au finanțat călătoriile, Mörner continuă să afirme că e pe cale de a descoperi aurul.

intrigat și pe adulți, între care și pe Stellan Mörner.

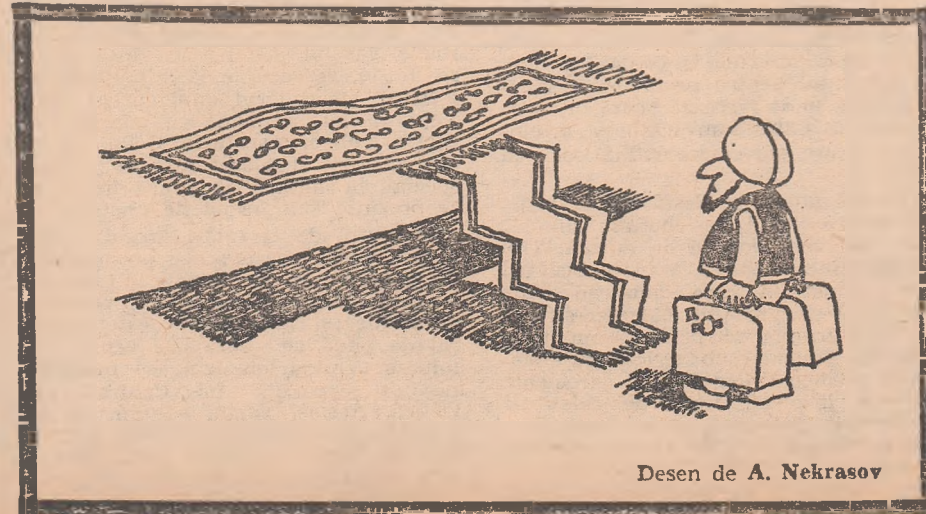
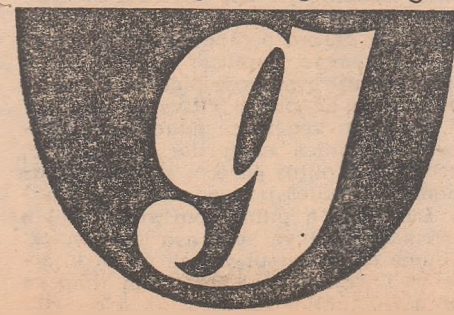
— Istoria cunoaște multe decepții suferite de căutătorii de comori, mi-a spus scriitorul. Cred că același lucru îl așteaptă și pe Mörner, deși investigațiile lui aduc mai degrabă cu o aventură. După părerea mea, în Ecuador nu mai trebuie alergat acum după miticul Eldorado. E mult mai practic, cum au arătat ultimii ani, să se exploateze „Oildorado”. Boomul petrolului care a început în răsăritul țării este o bogăție fabuloasă care poate inspira visuri mult mai cutezătoare.

Mai auzisem vorbindu-se despre acest boom și înainte de a mă întîlni cu Blomberg. În cele câteva zile petrecute la Quito, constatase că centrul orașului, odinioară foarte calm, este străbătut acum de șuvoaie de mașini, din care cauză aerul încărcat de parfumul eucaliptilor a început să capete un iz de gaze de eșapament. De-a lungul străzii centrale se înalță edificii moderne.

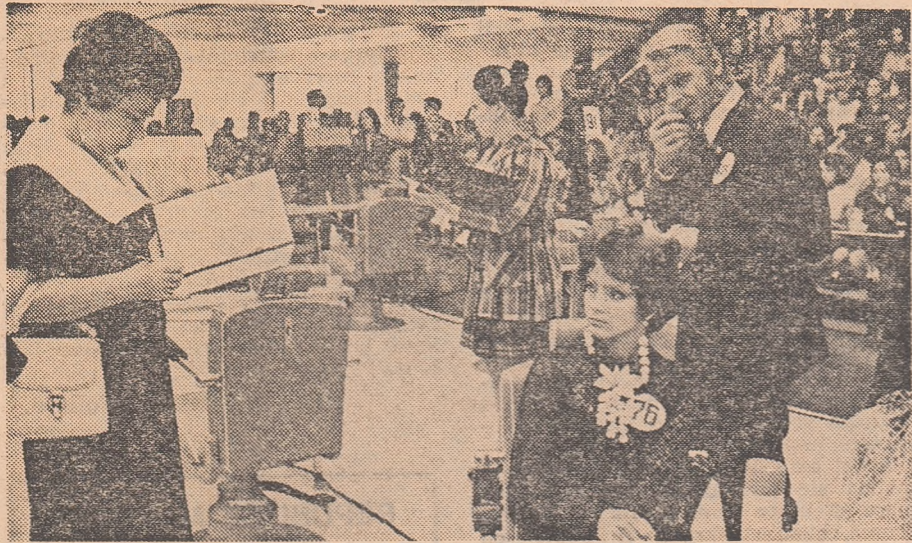
Dar numai capitala nu poate spune prea mult despre o țară și de aceea de la Quito am plecat, la bordul unui bimotor cu 20 de locuri, într-o călătorie în interiorul Ecuadorului.

După ce s-a smuls din labirintul Văii vulcanilor, avionul a început să coboare. Prin hublouri se deslușea bine o mare înverzită, tăiată de multe cursuri de apă. Cel mai important dintre ele era Esmeraldas. Croindu-și drum prin junglă, el își poartă apele spre Pacific. Numele lui evocă cu bun motiv această

gLOBUL
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Desen de A. Nekrasov

Moscova. Concurs de coafură.

Foto: I. Zolin

S-AR PUTEA...

Goya otrăvit cu plumb?

Francisco José de Goya y Lucientes a fost multă vreme chinat de o boală cumplită.

Starea depresivă a pus pentru prima oară stăpânire pe el în 1778, când abia împlinise treizeci de ani. Boala l-a chinat astfel circa trei ani; când s-a înzdrăvenit, s-a apucat din nou de muncă cu energia nestăpinită care-l caracteriza. După alți zece ani însă boala i-a revenit sub o formă și mai gravă: paralizia jumătății drepte a trupului, pierderea echilibrului, a auzului, parțial a vorbirii și... vederii. Goya era adesea cuprins de amețeli, halucinații și crize de nervi. Încît n-a mai putut iar picta decît după cîțiva ani.

Recent au fost date publicității noi date din biografia marelui pictor spaniol pe baza cărora William Niederland, de la centrul de medicină al Universității din New York, a formulat o ipoteză despre maladia lui Goya. Analiza chimică a tablourilor sale i-a condus pe specialiști la concluzia că una din culorile cel mai frecvent folosite de artist era așa-numitul „fulg de zăpadă”, un carbonat de plumb extrem de toxic. Goya o utiliza ca bază pentru tonurile cenușii științifice atît de caracteristice pentru el.

Cum au izbutit totuși alți pictori, contemporani cu marele artist, să se ferească de consecințele intoxicației cu plumb? Căci și ei își preparau manual culorile, inclusiv cele toxice, inhalînd deci vapori nocivi. În primul rînd s-ar putea ca Goya să fi avut o predispoziție pentru această boală, afirmă specialistul american. Astăzi se cunosc multe cazuri similare. Iar în al doilea rînd pictorul spaniol vădea o putere de muncă și o fecunditate nemaîntîlnite: în cîteva ore el picta un portret de mari dimensiuni, iar pînă la sfîrșitul vieții a pictat peste 1 800 de tablouri.

Dar și maniera lui de lucru se deosebea de aceea a altor artiști. Scriitorul francez Théophile Gautier a remarcat: „Metoda lui era la fel de excentrică ca talentul său... Arunca culorile din tuburi, le întindea cu buretele, cu mătura, cu cirpe, într-un cuvînt cu tot ce-i cădea în mînă. Le arunca parcă cu lopata și lovină cu putere aplica cheaguri de culoare. așa cum zidarul aplică mortarul, iar apoi

trasa linii subțiri și tușe cu mișcări ale degetului mare”.

Pe baza acestor date, Niederland a ajuns la concluzia că tocmai capacitatea de a picta cu o viteză de necrezut l-a făcut pe Goya să inhaleze intens vaporii toxici rezultați din materialele utilizate de el. Iar faptul că simptomele bolii sale se manifestau foarte puternic i-ar fi prelungit în oarecare măsură viața. Într-adevăr, crizele grave îl obligau să abandoneze temporar lucrul și deci să întreprind în același timp și contactul cu vaporii toxici. Imediat însă ce boala începea să cedeze, pictorul se apuca iar de lucru.

REVEDERE

Între exploratori

Iuri Senkevici, medicul sovietic care a făcut parte din echipajul internațional al celebrei corăbii de papirus „Ra” și a și scris o carte intitulată

O imagine insolită în hubloul „navii cosmice”

„Ca medic de bord pe „Ra”, a primit acum cîțva timp la Moscova o vizită mult așteptată. Thor Heyerdahl a venit la Institutul pentru probleme medicobiologice, unde lucrează acum dr. Senkevici, să-și vadă tovarășul și prietenul cu care traversase Atlanticul în 1970.

Tocmai atunci se desfășura în institut o experiență pasionantă: simularea unui zbor cosmic de durată. Trei presupuși cosmonauți erau închiși într-o „navă” în care domneau toate condițiile din spațiul extraterestru și în care urmau să petreacă un timp mai îndelungat, sub strictă supraveghere medicală. Pentru a-și agrementa sejurul, inspirații fiind de relatări doctorului Senkevici ei au realizat o reproducere a lui „Ra” cu un procedeu gruzin de metaloplastie.

Nu mică le-a fost mirarea cînd, după

ce-și terminaseră opera, au dat cu ochii de Thor Heyerdahl în carne și oase, care-i privea prin hublou. Exploratorul a fost însă tot atît de surprins cînd unul din cosmonauți i-a arătat pe „Ra”. Imaginea corăbiei îndrăgite i-a parvenit dealtfel prin sas, ca dar din partea echipajului.

În cursul șederii sale la Moscova, Thor Heyerdahl a avut convorbiri cu editori sovietici în vederea publicării ultimului său volum „Arta Insulei Paștelui” și discuții științifice cu colegii de breaslă. În trenul care-l ducea spre Leningrad, cei doi prieteni au avut, în fine, posibilitatea să stea de vorbă pe îndelete.

DUPĂ 18 SECOLE

Comoara de la Dalverzin-tepe

Recent, cu prilejul unor săpături făcute în antica așezare de la Dalverzin-tepe (Uzbekistan) a fost descoperită o adevărată comoară. Ținînd seama de greutatea aurului, valoarea ei a fost apreciată de specialiști la un milion de ruble, dar prețul ei pentru istoria umanității este infinit mai mare. Deși inscripțiile de pe lingouri n-au fost încă descifrate în întregime, se pare că ele reprezintă indicații de greutate din epoca poporului kușan. Fabuloasa comoară a fost depistată într-un strat de pămînt din sec II e.n., cu prilejul dezgropării unei locuințe. În același loc au mai fost găsite și fragmentele unor splendide picturi murale datînd din aceeași epocă, precum și băi de cărămidă arsă care mai păstrau amprente reprezentînd imaginea lui Buddha.

Valoarea comorii descoperite constă în faptul că, pentru prima oară în activitatea lor, savanții sovietici s-au văzut puși în fața unui ansamblu precis, localizat pe plan teritorial și cronologic, precum și a unor obiecte prețioase cu inscripții din epoca kușanilor. Interesul pentru această cultură este foarte mare. UNESCO, de pildă, în proiectul său de studii a civilizațiilor din Asia Centrală, a citat această problemă ca una dintre cele mai importante pentru știința istorică mondială. După părerea specialiștilor, comoara uzbekă ar aduce științei un element arheologic mult mai complet decît celebra comoară din Amudaria, mîndria lui British Museum din Londra.

TOTUL SE SFIRSEȘTE CU BINE

Atenție, șerpi!

Atenție, șerpi veninoși! Intrarea strict oprită! Îndărătul ușii de lemn pe care e afișat acest avertisment se află o alta din rețea metalică.

Încît numai cu aprobarea expresă a gazdelor se poate pătrunde în încăperea pe care o închid cele două uși. Odată intrat totuși înăuntru, vizitatorul se pomeniște în fața unui mare număr de cuști. O parte a acestora este luminată, cealaltă e menținută în întuneric, pentru ca șerpii să se poată muta după preferință din porțiunea „însorită” în cea „nocturnă”.

Veninul este extras la fiecare trei săptămîni. Șarpele este atunci scos din cușcă cu un fel de cange și întins pe o masă lungă. Apoi capul îi este apăsat cu o riglă, iar gura deschisă e apropiată de un vas anume pregătit și bine fixat. Furios, șarpele mușcă peretele vasului. Cînd n-are însă poftă să muște, se recurge la stimularea electrică, cu ajutorul unui curent slab. Veninul, care seamănă cu mierea — căci e galben, translucid și lipicios — este cîntărit și plasat într-un dulap special, la căldură. În faza finală el se prezintă sub formă de cristale.

Institutul de cercetări kirghiz unde se pot vedea aceste scene produce diverse preparate medicinale. Viprosalul — care atenuează durerile provocate de sciatică și radiculită — este preparat de pildă pe bază de venin de ghiurza (Vipera lebetina), cel mai primejdios șarpe din Asia Centrală sovietică. Același venin, administrat în doze microscopice, contribuie la coagularea singelui și poate opri hemoragiile (mușcătura de ghiurza provoacă moartea în cîteva minute prin coagu-

... varia v...
ia varia varia v...
a varia varia varia v...
varia varia varia varia v...
aria varia varia varia var...
a varia varia varia varia v...
aria varia varia varia varia v...
ia varia varia varia varia v...
varia varia varia varia varia

(area instantanee a singelui). Alte medicamente pe bază de venin — de astădată de viperă — este vipraxina; în sfîrșit, institutul prepară tot felul de unguente.

Anotimpurile cele mai propice pen-

Mult rîvnitul venin

tru prinderea șerpilor sînt primăvara și toamna. Într-o lună, un vîntor profesionist poate prinde, ni se spune, pînă la 1 000 de șerpi.

CALENDARUL SCOICILOR

Ziua crește, anul scade

Studiind mai întîi în amănunt o teorie care afirmă că striatiile corailor indică perioadele de creștere în zile și luni, geologul G. Pannella s-a gîndit că teoria ar putea fi valabilă și în cazul scoicilor, din moment ce la fel cu „crăcile” corailor, cochilia celor dintîi este rezultatul unei secreții de calcar. Cercetînd mai întîi scoici vii și apoi exemplare fosile păstrate în muzee, a constatat că, într-adevăr, putea calcula zilele și lunile scurse în perioada de creștere a moluștelor. Astfel, cochiliile fosile i-au dezvăluit că, acum 300 de milioane de ani, anul avea 390 de zile, în schimb fiecare zi avea doar 22 de ore. Cu 400 milioane de ani în urmă, ziua era și mai scurtă; era de numai 21 de ore, încît trebuiau 410 zile pentru a completa un an. Calculele au fost foarte minuțioase, cerînd o răbdare nemaipomenită, deoarece implicau număratoarea unor straturi microscopice, deseori cu o grosime de numai cîteva microni.

Avînd în vedere că marea influențează grosimea straturilor de creștere, geologul a putut aprecia și luna astronomică — adică perioada unei revoluții a Lunii. El a putut confirma astfel afirmație mai veche a astrofizicienilor, anume că în cursul vremii numărul zilelor dintr-o lună a scăzut, în timp ce numărul lunilor dintr-un an a crescut.

— Ce bine-mi pare că am învățat să tricotez...

CASA PRIETENIEI ROMANO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR în perioada 21—27 decembrie 1973

Vineri 21 decembrie, ora 19: Cîciul: „Societatea socialistă multilateral dezvoltată”. În etapa actuală”. Va vorbi prof. univ. dr. H. Falcon. „Poziția industriei în dinamică economică națională”. Va vorbi conf. univ. dr. Nicolae Nichita. Urmează film-mul documentar „România, țara mea” și un film artistic.

Sîmbătă 22 decembrie, ora 19: Simpozion: „România în contextul lumii contemporane”. Vor vorbi: Ion Goliță, secretar general al Academiei de științe sociale și politice; Victor Stămate, secretar general al Agenției române de presă „Agerpres”; prof. univ. dr. Alexandru Fuiu. Urmează filmul documentar „Ritmuri românești” și un film artistic.

Duminică 23 decembrie, ora 10.30: Manifestare pentru filmul. Conferința: „Cartea în țară”. Va vorbi Alexandru Georgescu, redactor-șef la Editura „Albatros”. Urmează filmul documentar „Casa lui Calinescu” și un film artistic.

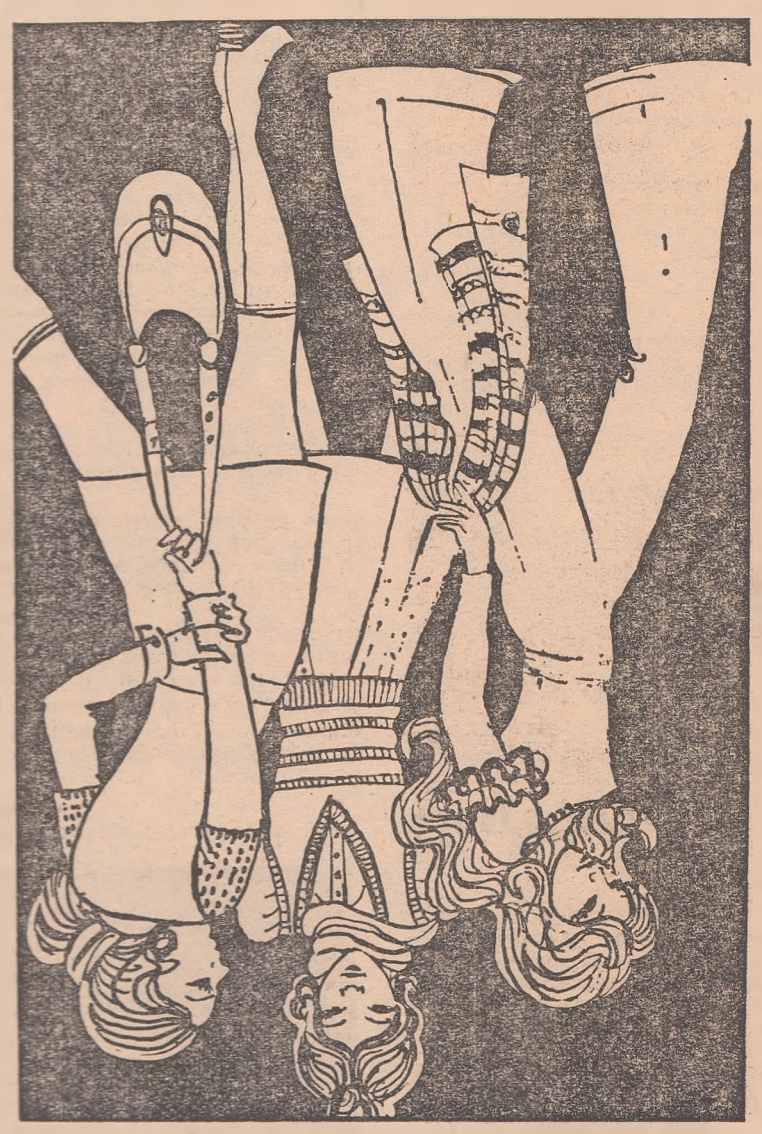
Ora 19: Discuție la masa rotundă: „Filmul în constituția estetică a societății noastre”. Participă: Dumitru Ferogaș, director al Casei de filme nr. 5; conf. univ. Gheorghe Vitanidis, regizor. Discuția va fi condusă de Călin Căliman, critic cinema-tografic. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Marți 25 decembrie, ora 19: Ziua constituției U.R.S.S. Conferința: „51 de ani de realitate”. Urmează un program de filme documentare și un film artistic.

Marți 26 decembrie, ora 19: Cîciul: „Știința în dialog cu societatea”. În dezbatere: stantin Moisuc. Urmează filmul documentar „Viharevsk” și un film artistic.

Miercuri 26 decembrie, ora 19: Cîciul: „Știința în dialog cu societatea”. În dezbatere: docent Edmond Nicolau; prof. univ. dr. docent Solomon Marcus; dr. Constantin Bălăceanu. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Joi 27 decembrie, ora 19: Cîciul: „România de azi — timp al zădărnici de ieri”. Simpozion: „Republica în perspectivă edificării societății socialiste”. Vor vorbi: Adrian Dimitriu, secretar general al Asociației juriștilor din R. S. România, director al Institutului de cercetări juridice al Academiei de științe sociale și politice; prof. univ. dr. Dumitru Almas; conf. univ. dr. Dumitru Ciucur. Urmează filmul documentar „Ritmuri românești” și un film artistic.

Vizitind chiar acum magazinele comerțului de stat, veți putea alege, fără dificultate, cadoul preferat care poate fi: o jachetă, un pulovăr, o pereche de pantaloni, un fular, mănuși, o poșetă și multe, multe altele.

**LOCURI DE ODIHNA ȘI TRATAMENT
PENTRU TRIMESTRUL I / 1974**

Filiatele de turism din București, Bd. Republicii nr. 4 și 68, au pus în vizare locuri de odihnă și tratament în numeroase stațiuni balneo-climaterice: — pentru odihnă: Bușteni, Borsec, Lacu Koșu, Moneasa, Predeal, Sinaia, precum și în noua stațiune Balvanos; — pentru tratament: Borsec, Buziaș, Căchulata, Călimănești, Eforie Nord, Pucioasa, Sianic-Moldova, la care se adaugă noile stațiuni: Balvanos — Jud. Covasna, pentru nevroză; Văța — județul Hunedoara, pentru reumatism și Viharevsk — județul Covasna pentru boli digestive și reumatism.

INFORMAȚII SUPLEMENTARE ȘI RETINERII DE LOCURI:

se pot face la filialele de mai sus ale întreprinderii de Turism, Hoteluri și Restaurante — București, precum și la telefon 14.72.08 și 14.08.00.

ANUNȚ

COMPLEXUL DE HOTELURI ȘI RESTAURANTE
„CINA”
ANUNȚĂ ȘI VA INVITA
SA VIZITAȚI UNITATEA SA

„GOSPODINA”

DIN STR. 13 DECEMBRIE NR. 15, DESERVITA DE RESTAURANTUL BUCUREȘTI (FOST CAPȘA), CARE VA OFERA O GAMĂ VARIATĂ DE PREPARATE CULINARE ȘI DELICATESE.

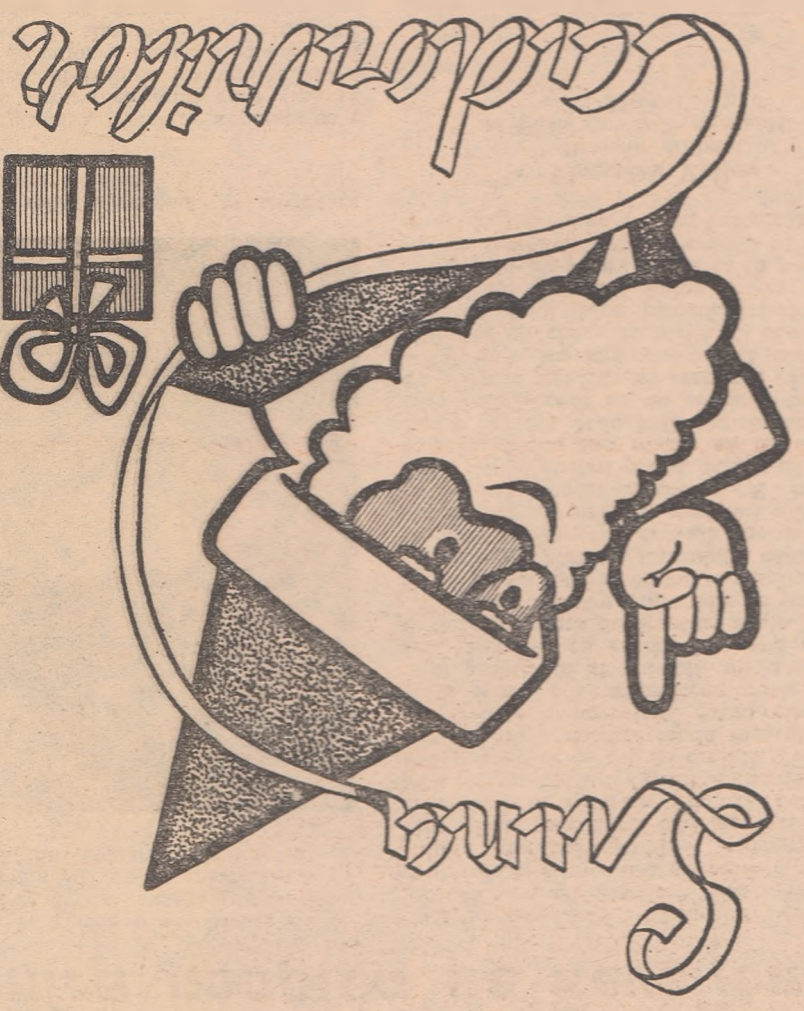
PENTRU INFORMAȚII VA PUTEȚI ADRESA LA TELEFONUL NR. 14.10.75.

**PRIMUL
CADOU**

...din suita celor pe care doriți să le oferiți celor dragi poate fi și un tricou fără guler, din import, bumbac sută la sută, articol vestimentar practic, recomandat în diverse ocazii: sport, turism etc. Păcute la purtat, ușor de întreținut, ieftine, prezentate în culori pastelate, tricourile fără guler, din bumbac, vă așteaptă în toate magazinele de specialitate.

**INCĂLȚĂMINTE
CONFECȚII**

CADOURI CU SUCCES ASIGURAT:

Pentru noaptea de Revelion

Anul Nou este o sărbătoare de familie. De aceea toaleta de Revelion nu trebuie să aibă culori țipătoare, iritante. Sint preferabile nuanțele pas-

O soluție practică și elegantă: bluza tricată

telate, gingașe. Femeile superstițioase cred că pentru ca anul care vine să fie fericit, el trebuie întâmpinat într-o rochie de culoare bleu... Ei, dacă totul ar fi așa de simplu! Dar eu pornesc de la ideea că cititoarele acestor rânduri nu sint superstițioase și le sugerez... o rochie neagră, culoare de maximă eleganță! Și dacă se poate, lungă, cu corsaj îngust, cu fusta ușor evazată și un decolteu în limitele decenței și ale frumuseții. În măsura în care acest lucru este posibil, participantele la petrecere se pot înțelege în prealabil să vină toate în rochii lungi, „de bal”. Altfel, temerarele se vor simți stingherite, ceea ce nu e de natură să le dea bună dispoziție.

Rochia lungă este doar o sugestie. Ea nu exclude alte variante, de exemplu o rochie „normală”, sau mini. Ca să nu mai vorbim de pantaloni, care au intrat în garderoba feminină clasică. Asortați la o bluză cu mâneci ample, la o tunică, la un pulover colant etc, ei ne pot scoate oricând din încurcătură.

Rezerv câteva rânduri speciale fustei. Fusta lungă, unii sau imorimată, purtată, de exemplu, cu o bluză cu jabou de dantelă și mâneci înguste este o toaletă ideală de Revelion.

După cum se știe, acum sint la modă buzunarele aplicate, cordonale decorative, fermoarele, plățile, tigelele. Toate sint bune și frumoase cind e vorba de mers la o expoziție la teatru, în vizită însă nu de Anul Nou... Repet încă o dată: cu cât ținuta va fi mai discretă în noaptea de Revelion, cu atât mai bine.

Recomand, de asemenea, evitarea luciului ieftin: mă refer la lameuri și alte materiale de acest gen. În noaptea de Anul Nou este mult mai indicată strălucirea sărbătorească a podobelor: broșe, coliere, cercei.

Și un ultim sfat: moda a făcut dintotdeauna casă bună cu buna dispoziție. Un lucru cât de frumos purtat de o femeie arțăgasă, cu privirea rea, își pierde strălucirea și trece neobservat. Adevăr valabil de altfel și pentru celelalte zile și seri...

Palton de comandă

Ce le recomand bărbaților pentru „sărbătoarea sărbătorilor”? La bărbați problema vestimentară se rezolvă mai simplu: un costum bine curățat și bine călcat, o cămașă albă apretată, o cravată lată, cum se poartă acum, asortată cu batista. Costumul poate avea practic orice fel de croială, deoarece în zilele noastre moda masculină este foarte democratică. Stilul clasic, stilul sport, silueta semicambrată, cu talia subliniată și ridicată puțin mai sus, cu guler cu revere late sau gen tunică se bucură de drepturi egale.

Dar să nu uităm: minutele se scurg și pe măsură ce zgomotul, veselia și căldura se întetesc, imaculata cămașă țepănă se inmoaie, cravata începe să strângă ca un ștreang, vestonul atâră ca un sac umplut cu pietre... E bine dacă, fiind între ai noștri, putem să ne scoatem haina sau măcar să ne desfacem cravata. Mda, însă cămașa arată cam boțită, ceea ce nu se prea trece cu vederea nici într-un cerc mai intim.

Soluția? Nu sint obligatorii cămașile albe și țepene ca hirtia. O cămașă colorată (uni), bine călcată, lejeră arată frumos și fără haină și cravată.

În concluzie să nu uităm că în noaptea de Revelion buna dispoziție atâră mult de felul cum sintem îmbrăcați.

Viaceslav Zaițev
Director adjunct
al Casei unionale de modă —
Moscova

O, BRAD FRUMOS...

Cu cetina tot verde

Pentru ca bradul să se păstreze cât mai mult și cu cetina cât mai verde este suficientă o operație extrem de simplă. Curățăm tulpina de coajă pe o porțiune de opt-zece centimetri de jos în sus și punem bradul în apă într-un vas adinc — o căldare sau un borcan mare — avind grijă să-i asigurăm un echilibru perfect și, bineînțeles să-l mascăm ca să nu stricăm aspectul general al pomului împodobit.

Dacă bradul a fost tăiat proaspăt și n-a apucat să se pătrundă de uscăciune, în apă el se poate menține verde mult timp, pînă la două-trei luni și da chiar lăstari. Important e ca nivelul apei în vas să depășească punctul pînă unde a fost curățată coaja.

Bradul este cunoscut ca un mare... băutor de apă. Apa trebuie să fie însă curată, fără impurități care i-ar putea dăuna. Dacă a fost dezinfectată cu clor în cantitate mare, trebuie ținută în prealabil la lumină într-un recipient deschis.

V. Konstantinov

CIN-CIN

La masa sărbătorească

Băutura răcoritoare de roșii. Se amestecă 200 grame de suc de roșii cu o jumătate de pahar de lapte, se adaugă sare și zahăr după gust. Se agită pînă se face spumă și se servește rece.

Băutura răcoritoare de lămiie. Se rade de coajă și se stoarce o jumătate de lămiie. Peste coaja bine mărunțită se toarnă două pahare de lapte. Separat se freacă un gălbenuș de ou cu două linguri de zahăr se amestecă cu zeama de lămiie și laptele în prealabil răcit. Băutura obținută se agită bine și se servește rece.

Băutura răcoritoare de ciocolată. Se freacă bine ciocolata rasă (patru lingurite) se diluează cu puțin lapte rece, se adaugă trei linguri de zahăr. Se toarnă peste ea două pahare de lapte cald, se pune la foc și se lasă să se infierbinte fără să fiarbă. Se dă de o parte și se lasă la răcit. Se adaugă căp-

șuni conservate, marmeladă sau gem de căpșuni. Se servește foarte rece.

Cocteil de smintină. Două pahare de smintină, jumătate litru de ceai tare, patru linguri de miere se amestecă bine și se adaugă zeamă de lămiie după gust. Se servește rece.

Cvas de lămiie. Se fierb patru litri de apă și 500 grame de zahăr, se adaugă zeama de la trei lămiie, coaja rasă de la două lămiie, o jumătate de pachet de drojdie. Se amestecă, se toarnă în sticle și se pune în fiecare câte trei stafide. Sticlele se infundă bine și se țin la rece trei zile.

COSMETICA

Festiv și cotidian

Orice femeie își dorește să arate cât mai bine în noaptea de Anul Nou. Acest lucru se poate obține cu ajutorul unui machiaj iscusit, rețușind anumite defecte, punind în evidență particularități care dau farmec și personalitate.

Iată câteva sugestii care pot fi reținute nu numai pentru Revelion ci și

Gata pentru întâmpinarea Anului Nou.

pentru celelalte împrejurări festive ale anului și chiar pentru zilele obișnuite.

Față rotundă. Pentru a o „îngusta”, ziua, se aplică pe linia de contur o nuanță de pudră mai închisă. Seara, pe pomeți și bărbie se adaugă o nuanță de roz deschis.

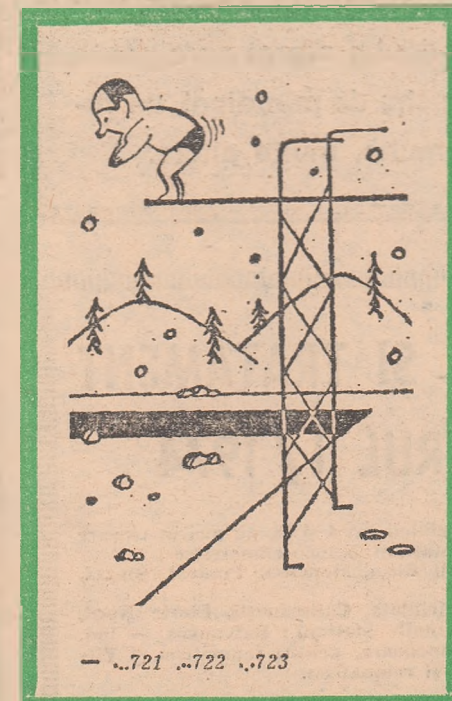
Obraji scobiți. Pentru a-i „umple”, ziua, se aplică pe pomeți o nuanță de două-trei ori mai închisă decît cea de bază. Seara, se adaugă fard de obraji sidefat.

Ochi bulbucăți. Pentru a le da adincime, ziua, pleoapa superioară se accentuează bine cu creion dermatograf negru. Seara, sub sprîncene se aplică fard alb și, la dorință, gene false.

Ochi mici. Pentru a-i „mări”, ziua, pleoapa superioară se conturează cu dermatograf bej și se umbrește cu fard gri. Sprîncenele trebuie să fie subțiri și deschise la culoare. Seara, se recomandă fard de ochi pastelat și sidefat.

Nas lung. Pentru a-l „scurta”, ziua, se aplică sub nas o nuanță de pudră cu un ton mai deschis decît în rest. Seara, sub rădăcina nasului se face o pată de umbră roz pal.

Nas lat și turtit. Pentru a-l „îndrepta”, ziua, se aplică pe aripile nasului o nuanță de pudră cu un ton mai deschis decît în rest. Seara, o nuanță albă

...721 ...722 ...723

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
oa dialoa dialoa dialoa dial

pe mijloc; ochii se alungesc cu ajutorul unui creion dermatograf.

Bărbia țesită. Ziua, la mijloc, pe „gropită”, se aplică pudră cu un ton mai deschis decît în rest. Seara, pe același loc se adaugă puțin fard sidefat, iar buzele se rujează în roșu aprins.

INTREBĂRI SI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Sincretism

Vă rog să-mi răspundeți ce este sincretismul?

MARCU D. IULIU
Str. Bucegi nr. 17
Focșani
Jud. Vrancea

Sincretism, termen de origine greacă (gr. synkretizein = a reuni), definește un sistem filozofic sau religios care tinde să contopească mai multe doctrine diferite. El mai exprimă și contopirea unor elemente eterogene din cimpul artei, literaturii etc. într-un complex din care nu mai pot fi apoi diferențiate cu exactitate.

O formă de sincretism o constituie, de pildă, imbinarea unor arte diferite ca: literatura, muzica, dansul etc., caracteristică folclorului și, în general, fazelor primitive de dezvoltare a culturii, cind diferitele arte nu erau diferențiate precis.

O altă exemplificare de sincretism poate fi citată din domeniul esteticii, și anume sincretismul unor forme originale de artă, din care s-au diferențiat ulterior genuri și specii distincte. datorită accentuării unor trăsături specifice. În sfîrșit, termenul de sincretism mai are și o altă accepție, anume aceea de percepție globală și confuză care, după anumiți psihologi, ar fi percepția primă a copilului, din care ar ieși apoi obiectele percepute distinct.

Ce sint, cum se produc și la ce folosesc lacrimile omului?

POP RADU ION
Com. Fărcașa
Jud. Maramureș

În general, după locul în care elimină secrețiile, glandele se împart în endocrine — cu secreție internă exocrine — cu secreție externă și mixte. Lacrimile, lichid incolor, alcalin și sărat, sint produse ale unor glande cu secreție externă. Ele sint „fabricate” de grupuri mici de glande lacrimale situate lîngă glanda lacrimală principală din cavitatea orbitală. După ce se scurg prin canalul lacrimal, ele umezesc suprafața globilor oculari, favorizînd mișcarea lor în orbită, iar lacrimaza (enzima din secreția lacrimală) asigură un oarecare grad de protecție antibacteriană a secreției conjunctivale.